

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znatno popust. — Upravištvu naj se blagovolično pošiljati naročnina, v klamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

„Vaša pohlevnost bodi znana vsem ljudem!“

«Slišali ste, da je rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika! Jaz Vam pa povem: Ljubite svoje sovražnike: dobro jim storite, kateri Vas sovražijo, in molite zanje, kateri Vas preganjajo in obrekujejo.» «Nikomur ne vračajte hudega za hudo! Kolikor je na Vas, imejte mir z vsemi ljudmi! Ako je Tvoj sovražnik lačen, daj mu jesti; ako je žejen, daj mu piti! Zakaj če to storiš, mu boš žrjavico nosil na glavo!» ... Tievangeljski izreki nam prihajajo na misel, ko čujemo glas iz Rame, bojni vrišč in krik iz hiše Izraela, pravzaprav »katoliške« tiskarne v Ljubljani. Ni to čudno? Osi, katerih »pohlevnost bodi znana vsem ljudem«, vpijejo iz blagoslovljene »katoliške« tiskarne dannadan: »pogin liberalni bandi! Zasadijo nož naravnost v srce sovražnikovo! Proč z liberalci!« ... Kaj naj počnemo? Ali naj gremo po vzgledu Čočovega Franceta s pestmi, če treba tudi z nožmi, v boj proti klerikalcem brez pardona! Ali naj se vdamo v voljo božjo in se izročimo na milost in nemilost pretepačem in hujšakom? Ne, ne, in ne! Ampak vse, kar se čuti res slovenskega, na delo, ven med narod! Ne s pestmi, ne z nožmi, ne z mečem, ampak s tiskano in živo besedo! Idimo ne le med naše čete, ampak naše delo zasnujmo i v vrstah sovražnika samega. Odprimo ljudstvu oči, da oni, ki venomer vpijejo: vera je v nevarnosti, oni, ki pravijo, da se bore za »krščanska načela«, oni, ki se tolčejo na prsi, češ, mi smo rešitelji ljudstva: v resnici, kolikor imajo še vere, jo le v

svoj dobiček izzorablajo; teptajo v blato krščanska načela, ljudstvo pa izkoriščajo zgolj le v dosego svoje politične premoči. Poučujmo ljudstvo, da tako kakor ti ljudje svoja »krščanska načela« dejansko izvajajo, so delali le farizeji, da pa je Krist drugače učil ter izrečno rekel: ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, ki Vas preganjajo, in molite zanje! Opozorimo ljudstvo, da smatrajo nas kot svoje največje sovražnike, odprimo ljudstvu oči, kako oni, ki imajo vero in krščanska načela vedno na jeziku, izpolnjujejo Kristov nauk, kako molijo za nas s tem, da dan zadnem po listih, po prižnicah, po shodih hujskajo brata proti bratu, sina proti očetu, da nam javno napovedujejo boj, da javno groze s pobojem in uničenjem nas vseh, ki nismo v njihovem taboru. Ne v sovraštvu, mirno, v pravi luči pokažimo ljudstvu dejanja teh farizejev. Nje same pa pustimo, naj vpijejo, kakor jim drago; tudi psi, kadar najhujše lajajo, so najmanj nevarni. Lačni in žejni so, dajmo jih nasititi in napojiti z izmečki, ki jih bruha na nas. In Vi farizeji, Vi trdite, da smo »brezverci«, torej ne zahtevajte od nas, kar mi zahtevamo od Vas. In to je in tu imate besede sv. evangelija; če niste hinavci in farizeji, če ste res kristjani, res nositelji krščanskih načel, dajte odgovor: ali je to, kar Vi sedaj proti nam počenjate, krščansko-katoliško, ali je to učil Krist, ali Vas ni strah, da se pri takem podjetju odpre zemlja pod Vami ter Vas pogoltne v peklenko brezdnost? Vi nam krvnim sobratom, sinovom in hčeram enega in tistega naroda napovedujete boj uničenja, Vi mečete na nas kamenje obrekovanja, vendar mi, ki nas imate za brezverce, imamo z Vami vsaj človeško usmiljenje ter Vam s prvim krščanskim

mučenikom kličemo: »Gospod ne prišteva jim tega greha!

Moč pesti.

Državni in deželni poslanec France Demšar po domače Čočov France s Češnjice, so imeniten gospod. Bog jim ni sicer dal posebnih duševnih zmognosti, njegova govorniška sposobnost močje imponira njegovim gozdnim delavcem in njegovim hlapcem, če jih ima kaj, sicer je pa celo dr. Krek kljub temu, da je zaščitnik njegov vselej nekoliko v strahu, kadar izpregovori poslanec s Češnjice, da bi ne napravil kake neumnosti kakor pri otvoritvi tržiške železnice. Pri Čočov France so vendar imeniten gospod. Česa ne more doseči s svojo glavo in pametjo, to uveljavlja s svojo pestjo, s trdo gorenjsko roko s katero ga je obdarila usoda, da bi s tem vsa nekoliko izenačila pomanjkanje duha. In ta surova sila ga povzdiguje v obeh duhovniške stranke, stranke, ki kliče na pobožnostmi zoper naprednjake. Pestna pravica se je uveljavila v kranjskem deželnem zboru pod nadzorstvom ljubljanskega kneza škofa dr. Jegliča in c. kr. dvornega svetnika pl. Šukljeja. Boginja pravice pa stoji ob strani in plaka. —

Demšarjeva zavihana pest je značilna za delovanje vse klerikalne stranke. Kadar ji zmanjkuje dokazov, kadar ima opraviti z nasprotniki, ki mislijo samostojno in kateri ne verujejo sleparskim vabilom, pa pričinja udrihati s pestmi in koli. Pobiti vse nasprotnike, uničiti jih materijelno, to so si stavili za nalogo politiki, katere vodi in blagoslovlja ljubljanski škof. In vendar imajo ti ljudje v rokah vso moč na Kranjskem. Deželni

PODLISTEK.

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Skoro eno uro je že drdral koleselj skozi megleno predjutrje, ko se je naposled zavila cesta v klanec in se je začelo na vznočju nekaj bledikastega svetlikati. Takrat so se jasneje začrtali grebni gorá in razločno se je odražalo od njih zamolklo močro nebo, ki je že bledelo in prehajalo v zelenkastobelo luč...

Fran Osolè se ni nikdar videl na deželi prvega soja jutranje zore, zato je zapovedal kočijažu, naj nekoliko postoji, da se razgleda naokrog...

«Čemu?» se je začudil kočijaž in z nasmehom motril Osoléta. «Kaj bi postajala tu sredi klanca, ko je treba podstavljati pod kolesa in se ne vidi drugam, ko po tehle bajtah, raztresenih pod hribom. Ako pa ravno hočete, pa ustavim na vrhu klanca. Nekoliko bolj se bo še zdanilo in na obe strani boste lahko videli — še v Zapolje, ako ne bo pregošta megla.»

Osolè mu je prikimal, a možakar ni bil zadovoljen s tem tihim odgovorom.

«Ali se niste bili nikdar v teh krajih, gospod?» ga je vprašal in se obrnil na kozlu popolnoma nazaj.

«Se nikoli!»

«Aha, zato ste radovedni! No, lepo je tukaj, posebno za gospode — kakor ste vi, recimo, ki go-

tovo ne greste v Zapolje po težkem poslu. K Tometovski torej greste, no, ne bo se vam ravno slabo godilo: dosti denarja je tam in tudi ni skopa tista gospa. Mlada je tudi še, saj izgleda kakor dekle, dosti dobrega bo še vžila, dovolj ji je zapustil mož.

Saj pravim, sreča pride tja, kamor je ni prav nič potreba, izmed nas enemu se ne zgodi tako. Torej na vrhu ustavim! Krčma je tam, lahko se pokrepčate — takole zjutraj je dobro za želodec kapljico slivovke. Hi — hoti!»

Osolè je z zanimanjem poslušal zgovornega možakarja, ker o ljudeh, kakor tudi o kraju, kamor se je vozil, mu je bilo kaj malo znano, ampak vendar je krotil svojo radovednost in ni hotel natančneje izpraševati po obiteljskih razmerah gospe Tometove, ki je bila glavni smoter vsega njegovega premišljevanja. Ali čim natančneje in globeje je premišljeval in razmišljal svoje odnose in razmere z gospo Tometovo, se mu je razdelo, da igra tako smešno vlogo, kakor se nikdar nikoli. Da je vdova, je izvedel šele od kočijaža, in to ga je dirnilo tako neprijetno, kot je bila neprijetna že prva misel, da je bogata gospa Tome — tista, ki jo je slutil ob prvih črkah njenega pisma...

Pred štirinajstimi dnevi je namreč bral Fran Osolè v časopisu anonco:

«Išče se vzgojitelj šestletnemu dečku v neki vili na Gorenjskem — —»

Lepo, široko je bilo tiskano, posebno beseda — vzgojitelj — se je videla lahko na prvi pogled

izmed vseh drugih anonc in inseratov — in dvakrat, trikrat je prebral dopis Fran Osolè...

No, naposled se je odločil kakor že mnogokrat, dasi brez upa, ali vendar. Nektokrat se je že ponudil na različna mesta, ampak vedno se je zgodilo isto: izpričevala so priromala nazaj in Fran Osolè je ostal večen kompetent.

To pot je napisal prošnjo že kar iz navade prišel izpričevalo zrelostnega izpita in ko je zapечатil, mu je bilo skoro žal za petintrideset vinarjev, ki jih je dal za znamko. — Naj bo — si je mislil, — saj je itak zaman, menda, mi je tako usojeno.

Resnično se je izjalovilo Franu Osolétu že dokaj lepih upov, zato pa je bilo njegovo razočaranje tem večje, ko je dobil čez štirinajst dni — odgovor, kakršnega ni pričakoval: dobil je službo vzgojitelja in nastopiti mu je bilo takoj.

Dolgo je opazoval Fran Osolè tisto drobno pismo, ki ga je morala pisati nežna ženska roka. Razločno, tako lično in šolsko pravilno so se vezale drobne črke v izbranih besedah, kakor v pismih mladih učiteljic z dežele. Nikake moške trdnosti in odločnosti ni bilo v pismu, plaho je moralo drsati, pero po gladkem, rmenkastem papirju, samo podpi — Ana Tome — je bil okrašen z bolj svobodno zavito manuproprijjo, na kateri pa se je tudi poznalo, da jo je gospa Ana Tome napravila v sila naglici, ali pa — prvič...

Dalje prib

zbor, deželni odbor, vsi deželni uradi, deželni šolski svet — vse to je njihovo, in deželna vlada jim je zvesta služabnica, Tisoč- in tisočkrat so že trdili, da liberalcev ni več na Kranjskem, da so klikica brez moči — in vendar državni poslanci klerikalne stranke celo s pestjo nastopajo proti stranki manjšine, s surovo silo hočejo doseči, česar poštenim potom ne morejo. S hreščecim glasom vpijejo „Gorje premagancem“ in žele si srčno sabelj in mečev, da razsekajo vse, kateri niso z njimi enakih misli.

Toda mi razumemo to divjaštvo. Leta in leta so klerikalci pridigovali nerazsodnim ljudem, da se jim odpro nebesa na svetu, ko dobe sami oblast v roke. Sedaj je vsa oblast v njihovih rokah, pa komaj so prišli za vajeti, že jim voz uhaja v jarek in se jim plašijo konji.

Dežela nima denarja, država še za vodovode ne dovoli več podpore, kakor je delala več let. Vse, kar so obetali klerikalci na brezštevilih shodih, je samo slepilo za nerazsodne ljudi. Ker pa v tej stiski klerikalci nimajo drugega, vrgli so se z vso silo na naprednjake, češ, da so ti krivi, če ne morejo klerikalci izpolniti svojih lahkomišljenih obljub. In klerikalci imajo absolutno večino v deželnem zboru, store, kar hočejo, pa vseeno so liberalci krivi vsega... Ej, ej, Demšarjeva pamet je menda postala last vsega klerikalnega vodstva.

Poslanec Demšar je imeniten gospod. Slučajno je še državni poslanec našega mesta. Slovenci smo tako srečni, da imamo jako dobrega karikaturnega slikarja Hinka Smrekarja. Državni in deželni poslanec France Demšar z zavihanimi rokavi in vzdignjeno pestjo — kakor pretepač iz loških hribov — to je najznačilnejša slika za sedanje klerikalno slranko. Tako sliko bi si želeli. Ko bo videl to sliko poznejši zgodovinar treba mu ne bo dosti brskati po časopisih in zborniških zapiskih, iz slike same bo spoznal, kaka je klerikalna strahovlada na Kranjskem začetkom tegastoletja, spoznalboljdi, od katerih se mora s studom obrniti vsak oseben dostojen človek. Hvala bogu, da so preprosti ljudje pametnejši, nego njihovi voditelji Demšarjeve sorte.

Deželni zbor kranjski.

Posebno poročilo „Gorenjcu“.

Dalje.

Ljubljana, 30. septembra.

Govor o nujnem predlogu deželnega glavarja glede vodovodnih zadev je priobčil sobotni „Slovenec“ dobesedno — razen kar mu ni ugajalo. Pogrešamo namreč za pl. Šukljeja kot deželnega glavarja zelo značilen izrek: „jaz sem sicer dober Avstrijec, ali če bi me tujec vprašal: od kod si, bi se jaz izkušal izogniti odgovoru: jaz sem iz Avstrije!“ Ta spomina vredni izrek se je na potu iz deželnega zbora pa v Katoliško tiskarno ponesrečil: „tako, da mora vsakega razsodnega Avstrijca rdečica oblitati sramote“ i. t. d. In še nekaj pogrešamo v poročilu. Priporočilo deželnega glavarja, naslovljeno na deželnega predsednika, da naj si baron Schwarz to ubogo Suho Krajino v bodoče ogleda ne le iz glavne ceste, ampak tudi sredi puščave, koder bo čul ljudstva vnebohijoči glas: pomagajte nam od vsega sveta zapuščenim! V tem priporočilu deželnega glavarja na naslov deželnega šefa se strinja nujna prošnja z bridko obtožnico, kar oboje podpisemo i mi s 4 rokami — če bi jih imeli. Da je i to „Slovenec“ prezrl, se nam malo čudno zdi. Rekli smo že zadnjič, da je deželni predsednik na ta predlog, oziroma očitania odgovoril s tiskano polo, ki je bila že pet dni pred govorom deželnega glavarja pripravljena. To nam je znano. Ni nam pa znano, če je takisto tudi dr. Šustersič že 5 dni poprej imel pripravljene tudi spomina vredne svoje medklice: „to je nečuvšen škandal od centralne vlade! To je nesramno! Tako se vlada dela norca iz kranjske dežele!“ (Posl. Zitoik vmes): „Tako se kultivira avstrijsko rodoljubje!“ Dr. Šustersič: „Ji homo že pokazali!“ (Proti baronu Schwarcu obrnjen): „Ni vredno fajfo tobaka tako čistilo! To je predrznost od centralne vlade, ki ne slisi naših klicev!“... Napisali smo nekaj teh medklic, mogoče, da nam kdaj še pridejo prav. O usodi predloga samega pa smo že v prvem poročilu povedali, da je bil predlog od cele zbornice sprejet.

In sedaj k popoldanski seji. Na vrsto prideta nujna predloga poslancev dr. Tavčarja in Jarca v

zadevi slovenskega kot učnega jezika na ljudskih in meščanskih solah na Kranjskem. Oba predloga imata značaj odgovora proti takozvani „lex Avstriana“ v nižjeavstrijskem deželnem zboru, kjer se Nemci že leta in leta trudijo, da bi vpeljali zakon, ki dovoljuje izključno uporabo nemškega jezika na vseh javnih solah na Nižje Avstrijskem, izključni pa popolnoma češki jezik. Kakor je torej tankaj ost obrnjena proti Čehom, naj bi se pri nas pri skoro istem razmerju soprebivalcev Nemcev, vrnilo z enako mero — silo za milo! Resnicoljubju na čast moramo priznati, da je posl. Jarca svoj predlog temeljito, naravnost krasno obravnaval. Jako umestno je bilo tudi njegovo očitania, kako da pri nas vsa zbornica mirno trpi, da se poslužuje namestnik deželnega glavarja, kadar odsotnega glavarja zastopa, izključno le nemškega jezika, da si je ta namestnik baron Lichtenberg član zbornične manjšine v razmerju 50/1/2 cele zbornice.

Dr. Tavčarjev sopredlog se povečini strinja z Jarčevim, „s stališča pravičnosti“ pa napravi izjemo, namreč šole v kočevskem okraju (?). Predlagatelj pravi, da noče kočevskim Nemcem jemati nemških otrok za naš jezik, kakor tudi ne mara, da bi pri nas in drugod Nemci Slovincem jemali slovenske otroke. „Povod obeh predlogov,“ pravi govornik nadalje, „nam je bil vladajoči sistem, nam Slovincem do skrajnosti sovražen. Največje zlo tega sistema pa je ta, da centralna vlada še danes misli, da je naša Kranjska nemška dežela. To mnenje zastopa tudi vladni šef naše vlade, ki kliče v našo deželo uradnike, ki ne razumejo besedice slovenskega. Pokazati pa moramo ti in oni vladi, da je naša Kranjska popolnoma slovenska dežela. (Odobranje.)

Gospodarski del.

Gnojimo sadnemu drevju!

Pri nas se sadno drevje še povsod zanemarja. Posebno kar se tiče gnojenja sadnemu drevju, so naši sadjerejci še jako na slabem. Ako vprašamo kakega sadjerejca, ki ima morda kake večje nasade sadnega drevja, kako jih oskrbuje, nam odgovori: kaj, kako naj jih pa še oskrbujem, saj sem jih dobro vsadil, skopal sem zadosti globoke jame in da je zemlja dobra, kaže že njihova čvrsta rast, a rodi mi prav slabo. Pravega vzroka temu pa ne vem. Ne veruje pa, da se mora sadnemu drevju tudi gnojiti. Dandanes dobimo med kmetovalci celo tudi take, ki mislijo, da škoduje gnoj sadnemu drevju.

Pri nas se drevo, ko je vsajeno, prepusti ponavadi samemu sebi. Zahteva se pa od njega, da mora roditi in sicer dobro roditi. Ne pomisli se pa, da tudi sadno drevo potrebuje obdelovanja, ki obstoji največ v gnojenju. Saj je sadno drevo tudi rastlina, kakor kaka druga, ki jo na polju ali vrtu pridelujemo, torej potrebuje tudi primerne hrane.

Na gnojenje sadnih dreves bi se moralo misliti že pri sajenju. Da se more zemlja okoli drevesa obdelovati, napravi naj se okrog njega takozvani drevesni kolobar. Ta kolobar naj ima v premeru 1 1/2—2 metra in naj bo tako napravljen, da bo na sredi vdrta, kar služi posebno dobro temu, da deževnica lažje prihaja h koreninam. Ta kolobar naj se napravi iz one zemlje, ki je ostala pri sajenju drevesa.

Jako priporočljivo je, dotični kolobar vsaj 3 leta po sajenju vzdrževati ter dvakrat v letu, in sicer spomladi in jeseni prekopati z lopato, da se zemlja zrahlja ter tudi parkrat v letu opleti. Na tem kolobarju naj se ne pusti rasti trave in plevela, a tudi drugih rastlin naj se ne seje ali sadi nanj, ker to drevesu škoduje ter mu jemlje hrano. Ako je zemlja gola, jo tudi zrak lažje prešine, lažje se razkroja in postane rodovitnejša.

Ko pa je sadno drevo zadosti krepko, da se ni več bati, da bi mu zamogla škodovati ruša in okrog njega rastoča trava, razkoplje in poravnava naj se zemlja, iz katere je bil napravljen kolobar. Pa tudi pozneje ne smemo pustiti drevesa samega sebi, ampak gnojimo mu in prepričani smo lahko, da nam bo ves trud bogato poplačalo. Posebno ustrezemo takemu mlademu drevesu, če mu pognojimo z gnojnico. S to pognojimo najlažje na ta način, da napravimo tam, kamor segajo konci vej ali še nekoliko bolj proč, z lopato več 25—30 cm globokih lukenj, katere razširimo na to z železnim kolom, tako da dobe podoba lijca (traharja). V te jame se naj nalije gnojnice in sicer na vsako drevo od 100—150 litrov. Jako se pa ustreže drevesu, ako se v dotične luknje poprej nasuje nekaj lesnega pepela in nato šele zalije z gnojnico. V lesnem pepelu se nahaja namreč mnogo kalija (8—10%) in nekaj fosforove kisline (2—5%). Kalij upliva namreč na razvoj lesa in listja, fosforova kislina pa pripomore, da nastavi drevo cvetno popje (rodovitni les), oziroma, da pripomore, da nam drevo obrodi. V vsako luknjo naj se da po par peršč pepela.

Tudi čista kalijeva sol se priporoča za to. Sicer po par kilogramov za vsako drevo. Tako Tomasova žlindra in superfosfat uplivata jako ugodno na razvoj cvetnih popkov. Ko se gnoji s 40 odstotno kalijevo soljo, naj se pognoji tudi s temi gnojili in sicer naj se vzame kake 2—4 kg enega teh dveh. Najboljše je, da se gnoji sadnemu drevju po zimi ali pa zgodaj spomladi.

Ako je poleti drevo močno obloženo s sadjem, sadje močno odebeli, ako pognojimo drevesu, potem, ko smo travo pokosili in seno spravili iz travnika ali vrta, s 100 litri z vodo žredčano gnojnico.

Kadar gnojimo drevesu, moramo pomisliti vselej, da je ves gnoj, ki ga stavimo blizu debla ali tik njega, brez vsake koristi, ker tik debla ni korenin, katere bi mogle srkati hrano iz zemlje, se nahajajo proč od debla, t. j. tam, kamor segajo konci vej ali krone. Ne smemo pa misliti, da smo drevesu že pognojili, ako raztrosimo gnoj okrog drevesa vrhu trave; tako gnojenje koristi le travi, drevesu pa prav malo ali pa nič. Vsako gnojilo moramo spraviti pod rušo k sesalnim koreninam, ako hočemo, da bo imelo uspeh.

Ako pravilno in redno gnojimo sadnemu drevju, nam ono donese tudi več in boljšega sadja, bolj redno rodi, tako da lahko vsako leto pričakujemo pridelkov.

T. J.

Tedenski sejem v Kranju dne 27. septembra 1909. Prignalo se je — koštrun, 32 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, 195 glav goveje živine hrvaške, 1 domačih telet, — hrvaških telet, — domačih prašičev, — hrvaških prašičev — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7.75, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 9—, repno seme K, fižol ribničan K 12.50, mandalon K 10—, koks 13, krompir K 1.90 za 50 kg, seme dom. detelje

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu septembru 1909 je 249 strank vložilo 87.039 K 20 vin. 248 strank je dvignilo 74.766 K 49 vin. 10 strankam se je izplačalo posojil 38.600 K — vin. Stanje hranilnih ylog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.542.583 K 71 vin. Stanje hipotečnih posojil 2.948.900 K 90 vin. Stanje občinskih posojil 486.320 K 50 vin. Denarni promet 394.552 K 19 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu septembru 1909 je 267 strank vložilo 70.733 K 31 vin. 234 strank vzdignilo 65.935 K 41 vin. 16 strankam se je izplačalo posojil 16.480 K. Denarni promet 265.690 K 95 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu septembru 1909 je 139 strank vložilo 29.063 K 93 vin. 84 strank vzdignilo 36.927 K 31 vin. 7 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 7.720 K. Stanje hranilnih ylog 1.843.706 K 43 v. Stanje hipotečnih posojil 1.283.917 K 36 vin. Denarni promet 172.897 K 43 vin.

„V duši nam odmevajo „Fej“-klici... ki smo jih te dni toliko čuli“...

Dalje.

„Slovenec“ 21. septembra 1908.

Dva „venca“ je položil „Slovenec“ na grob narodnih mučnikov Adamiča in Lundra: enega lani in drugega letos ob obletnici. Ko jima je spletel prvega, sta bila Adamič in Lunder res le naši narodni žrtvi. Kdaj sta postala narodna mučenika, hočemo dokazati, ko si ogledamo drugi ali letošnji „Slovenec“ „venec“. To pa že danes konstatiramo, da ima mučeništvo Adamiča in Lundra „Slovenec“ na svoji vesti. Ne, ali ostanimo pri prvem „vencu“! Lansko leto ga je „Slovenec“ takole splel: „Ko to pišemo, namočena je okoli stolne cerkve ljubljanske zemlja s slovensko krvjo in na poslopju „Katoliške tiskarne“ vihra črna zastava v počestčenje nesrečnih žrtv.“ (Nato pridene malo osata vmes): „Rekli smo že, da so vse obsojbe vredni v prvi vrsti tisti slovenski avrančiji, ki so spravili samo toliko ljudi v Ptujo, da so bila ondi nemška nasilstva sploh mogoča in ob nesrečnih večerajšnjih žrtvah na uita ponavljamo to. (Jako primeren čas za to) „Gotova slovenska stranka je hotela ptujske dogodke izrabiti v agitacijo za svojo potapljačo se ladjo in hoteli so nekateri v — temi biti ob svoj radikalizem... in da dokumentirajo izvestni ljudje svoje strankarstvo, niso pobili okraj samo Nemcem, ampak tudi dr. Pegamu v njegovi pisarni, pri gospodu Vencajzu in pri „Združni zvezi“... V duši nam odmevajo „Fej“-klici, ki smo jih te dni toliko čuli... Pa slovenska kri je prelita in ob tej krvi nočemo pisati mnoge bridke resnice, ki nam sili pod pero. Ob črni zastavi stoje užaloščeni vsi Slovenci. Za krstami večerajšnjih žrtv bomo stopali skupno s tistimi, ki so nedavno demonstrirali za Wahrunda. Iz prelite slovenske krvi pa zraste slovenska neskaljema moč in kakor je bil slovenski grob ob turnarskih predrznostih na Jančnem mejnik preporoditve Ljubljane v slovensko središče, tako budi grobovi teh dni klic k združenju vseh nesebičnih

Slovenec. Kri, ki se je prelila včeraj, naj požlahtni Slovenstvo in njegovo odporno moč. (Letos pa te isti «Slovenec» naziva «brezkoristna kri». — Nekaj teh «cvetk» smo semtrtja že uporabili, a ker ališijo k «vencu», vpleli smo jih zopet nazaj.)

Dalje.

Zgodovinski in slojstveni pregled za prih. teden:

8. oktobra. — 1897. V Njujorku v Severni Ameriki spuste prvi parobrod v morje (Robert Fulton). — 1829. * Andrej Komel pl. Sočeban v Solkanu. — 1866. Na Dunaju sklenejo mir med Avstrijo in Italijo; Avstrija pripozna italijansko kraljestvo, v katerem se združi Benečija, Italija pa se odpove Južni Tirolski. — 1867. † Elija Howe, iznajditelj šivalnega stroja. — 1884. † Slikar Hans Makart.

4. oktobra. — 1821. Potom zastave se izroči dežela in mesto Heb Janezu Češkemu. — 1432. Albert V. Avstrijski dobi Moravsko v fevd in je proglašen za dediča češke kronice. — 1472. † Slikar Luka Cranach. — 1648. Svedje pred Prago. — 1830. † Feldmaršal Jork pl. Wartenburg. — 1877. † Pisatelj pater Karel Rohida v Celovcu. — 1881. † Pisatelj dr. Jožef Waga v Konjicah.

6. oktobra. — 1582. V katoliških deželah uvedejo Gregorijanski koledar; datum pomaknejo za 12 dni naprej. — 1744. * Nabožni pisatelj Anton Clementini v Stari Fužini v Bohinju. — 1813. Francozje na ljubljanskem gradu kapitulirajo. — 1880. † J. Offenbach. — 1902. † Pisatelj dr. Jožef Pavlica v Gorici. — 1905. † Pisatelj France Marn v Topuskem na Hrvaškem.

6. oktobra. — 105. pred Kristom. Cimbrici uničijo pri Aransio tri rimske vojne. — 1547. * Pisatelj don Miguel de Gervantes. — 1789. Pariški mob gre v Versailles. — 1844. Na Dunaju bukne vstaja. — 1905. Avstrijski državni zbor se izjavi za splošno volilno pravico.

7. oktobra. — 1571. Pomorska bitka pri Lepantu; don Juan d'Avstria premaga Turke. — 1794. * Pesnik grških pesmi Viljem Müller. — 1847. * Emil Holub. — 1861. † Pisatelj Jernej Lenček v Sentpetru pri Novem mestu. — 1871. Požar v Čkagli. — 1904. † Vseučiliški profesor dr. Vladimir Levec v Ljubljani.

8. oktobra. — 1354. Cola di Rienzi umorjen. — 1624. † Pisatelj Janez Čandik v Gorici. — 1669. † Slikar Rembrandt. — 1788. General Lavdon vzame Beograd. — 1803. † Laski pesnik Vittorio Alfieri. — 1813. Pogodba v Riedu med Avstrijo in Bavarsko v osvobodilni vojni proti Napoleonu; Bavarska pristopi na stran zavezancev. — 1826. * Pisatelj Luka Svetec v Podgorju pri Kamniku. — 1827. † Pesnik Stefan Modrinjak pri sv. Miklavžu.

9. oktobra. — 1836. Habsburžani in Laksenburžani sklenejo v Ensu pogodbo, po kateri pride Koroška v nemoteno posest Habsburžanov. — 1626. * Pisatelj dr. David Loj v Piberku na Koroškem. — 1683. Cesarke čete premagajo Turke pri Parkanju pod poveljstvom mejnega grofa Ludovika Bavarskega. — 1788. * Pisatelj Jožef Košič v Belotincih ob Muri. — 1813. * Skladatelj Giuseppe Verdi. — 1841. † Slaven stavbenik Karel Schinkel. — 1846. * Danski pesnik H. Drachman.

Godovi prihodnjega tedna:

3. rožnenska nedelja, Milovan; 4. Franč. Seraf., Rožica; 5. Placid in tov., Nedeljka; 6. Brunon, Nišava, Rodonica; 7. Marko, Branislava; 8. Brigita vdova, Nenada, Tolimir; 9. Dionizij, Usemir.

V Kranju, dne 2. oktobra 1909.

Državni zbor. Ker so se razbila pogajanja za redno delovanje češkega deželnega zbora, bo ta zbor najbrž v kratkem razpuščen. Če ostanejo Čehi na svojem stališču, da brez češkega deželnega zbora ni državnega zbora, potem utegne biti razpuščen v kratkem državni zbor.

Volitve na Gorškem. V splošni kuriji v nedeljo ni dobil noben kandidat — razen klerikalnega Jeriča — absolutno število glasov. Zato se vrši ožja volitev med Frankotom, Križničem in med dvema klerikalnima. Socijalisti se volitev ne udeležijo.

V štajerskem deželnem zboru se bje boj za pravico slovenskega jezika. Poslanec Kukovec je v svojem govoru 28. m. m. povdarjal, da imajo Slovenci popolno pravico posluževati se v štajerskem deželnem zboru svojega maternega jezika. Nemcem to sicer ni všeč, pa se bodo morali že privaditi temu.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je stavil poslanec Pittner interpelacijo, v kateri se pritožuje radi zapostavljanja nemških uradnikov na Nižjeavstrijskem! Že preneumno! — Če je kje kak slovenski uradnik, kjer je potreba, ga hitro preganjajo Nemci. Ali čisto prav se jim zdi, da se zapostavlja slovenske uradnike v slovenskih deželah ter postavlja na njih predstoječa mesta Nemci! — Slovani morajo pričeti drugačen boj proti nastavljanju nemških uradnikov po slovenski deželah!

Zarota v Črnigori. Poroča se, da je neki nadporočnik ukazal svoji stotnji, naj se polasti nekega skladišča. Vojaki pa so odrekli pokorščino. Častnika so aretirali, 11 oseb, ki so bile zapletene v zaroto, je pa pobegnilo v Albanijo.

Dopisi.

Nekaj važnih pripomb.

Ljubljana, 1. oktobra.

Slovenci capljamo v šolstvu in ljudsko-izobraževalnem delu prav počasi za drugimi narodi. In vendar bi morali mi, ako se hočemo vzdržati ter si zagotoviti obstoj kot narodu, imeti vzorno šolstvo in vzorne urejene ljudsko-izobraževalne naprave. Da bi imeli toliko šol kot jih imajo veliki narodi, tega ne moremo, ali kar je, mora biti boljše. V Ljubljani sem govoril z nemškim socijalnim demokratom. Vprašal sem ga, kam pošilja otroke v šolo. Pravi v sulferanjsko. Zakaj pa ne v slovensko, saj ste vendar internacionalni in v Ljubljani je vendar v vašem interesu, da se otroci nauče slovenščine. Da, pravi, meni je čisto vseeno, kam gredo, ali vidite, jaz imam veliko družino in tam dobe otroci vse zastoj: knjige, obleko i. t. d. v slovenski pa ne.

Naše slovensko ozemlje ni veliko. Zato pa moramo tembolj skrbeti, da postane naš narod čimprej popoln gospodar na svoji rodni grudi. Potrebno je, da smo radikalni in v narodnem oziru brezobzirni. Narodem šovinizem moramo zagovarjati z vso vnetostjo, čeprav je šovinizem v principu odklanjati. Strupen šovinizem je orožje naših sovražnikov, z enakim orožjem mu moramo odgovarjati mi, ako ga hočemo odbiti. Tujec, kot narod ali kot vpliven faktor v političnem življenju, na naši zemlji ne sme fungirati. Imeli moramo toliko energije, da se nam ti elementi brezpogojno asimilirajo, da postanejo Slovenci in če bi se ne hoteli, je naša dolžnost: družaben in materialen bojkot. Onemogočiti jim moramo na vsak način obstanek. Toda mi niti tega ne storimo, še svojih elementov izgubimo mnogo in to celo v Ljubljani. Niti Slovenci ne morejo z vsemi otroki v slovenske šole, ker jih je pre malo in so prenapolnjene. Tudi ne more biti posebnih vspehov, če ima eden učitelj skoro do 100 učencev. Če se to na deželi godi, se mora nekako potrpeti, ker moramo pač gledati, da dobi ljudstvo osnovne pojme in da odpravimo nepismenost (analfabetizem). Napredno šolstvo pa tudi tam ne trpi tega, kaj šele v mestu. Na drugi strani pa se muči tudi učiteljstvo. Skrajen čas je, da se temu odpomore. Dve novi šoli, ki jih je sklenil zidati občinski svet, zadostujeta komaj za največjo silo. Stiri bi zadoščale. Nerazumljivo je tudi, zakaj se merodajni faktorji tako malo brigajo za Šsko. Tam bi bila dekliska osemrazrednica neobhodno potrebna že v sedanjih razmerah. Ker pa se bode z železniskimi delavnicami pomnožilo prebivalstvo v kratkem času lahko rečemo na 10.000 ljudi, bi bilo nujno, da se že sedaj misli na dobro šolstvo. Zakaj naša šolska družba ne prevzame vsaj inicijative in toliko časa drezja merodajne faktorje, da se kaj naredi!?

Naša metropola, bela Ljubljana, še sedaj nima slovenske realke. Menda bi se zaenkrat lahko vsaj tolike doseglo, da se nemška utrkvizira. Ljubljanski državni poslanec naj vzame to stvar resno v roko. Njemu gotovo lahko izmed vseh slovenskih poslancev največ zaupamo. Pridobil je Ljubljani in slovenskemu narodu državno slovensko obrtno šolo, pridobil bo gotovo tudi slovensko realko. Pogrešamo tudi zelo meščanskih šol. Šhod, ki se je vršil meseca julija v mestnem domu za slovensko šolstvo in ki je zahteval utrkvizacijo realke že v šolskem letu 1909/10, ni imel nobenega vspeha.

Velik madež na Ljubljani in skrajno sramotno za značajnost njenih slovenskih prebivalcev je malomarno izvajanje gesla «Svoji k svojim». Najdejo se še tako breznačajni ljudje v tem oziru, ki zasluzijo, da jim pošten človek na ulici v obraz pljune. Sicer pa bomo z imeni teh «gospodov» in «dam» prišli prihodnjic na dan, da bo te breznačajneje slovenska javnost izpoznala. To so bacili kuge na našem narodnem telesu in to moramo na vsak način odstraniti. Slovenci, posebno Gorenjci, ki naročate potrebščine iz Ljubljane, pokazite tem mlačnežem, kaj se pravi biti Slovenec v praksi, ne pa samo na jeziku.

Konec prih.

Novice iz Železnikov.

«Domoljubov» dopisnik od zadnjega tedna se je zopet izkazal mojstra v lazi in nesramnosti. Ker je načelnik «čukov» nekga fanta, ki mu ni nič hotel, skoro ubil, pravi dopisnik, da je uskočil k Sokolom. Kdaj je pa se kak Sokol pobil mirnega človeka, to nam povej, dopisnik! Dopisnik bi kmalu napolnil pol «Domoljuba», če kak Sokol le malo glasneje kihne, svoje pobijalce pa hvali na vse pretege.

Tako so sedaj naši «čuki» že tretjič nastopili. Prvič kot ministrantje neko nedeljo pri maši, drugič kot slikarji pod nekim oknom, sedaj tretjič kot pobijalci. Res lepo greste naprej, vi strelci! To je dobro, da za sedaj streljate šele s kamenjem! Kaj bo, če boste začeli še z drugim orožjem? To je še sreča, da se Rožniku niso kanonirji obnesli, sicer bi vas vaš general mazadnje še s kanoni oborožil.

Vsi znaki kažejo, da si hoče res dopisnik vzgojiti nov, posebne vrste rod. Samo, da Železnikarji ne moremo imeti nikakih simpatij do tega rodu, še manj pa do vašega vzgojitelja.

Pretekli teden se «Domoljubov» dopisnik ni nič spomnil Popča in njegovega mesa. Menda zato, ker najhujših svedenkov ni bilo doma.

«Pejste se solit,» je rekel župnik Marčič v nedeljo, dne 26. septembra pri pridigi svojim vernim ovčicam. Tako torej: Solit naj se gremo farani — kam pa! Vi gospod župnik, ste veliko bolj potrebni, da bi se Vas posloilo, ker ste že ravno tako neslani postali, kakor je Strajnar z svojim kačjim jezikom. Sploh se Vam pa ni čuditi. Dokler bodele k Strajnarju zahajali, nimamo nič dobrega pričakovati od Vas. Ko je bila pridiga končana, smo pa zopet slisali nekaj novega, namreč župnik začne kričati, ker tako vpitje ne spada več med dostojne govore, da so liberalci znoreli in da se jih mora peljati v norišnico. Pričakovali smo, od katerega se bode izvedelo, da je znorel, toda nihče ni še do danes, vled česar pa je morda le sam postal bolan na umu, kajti pameten človek bi se ne mogel tako surovo obnašati na prižnici. Jezil se je tako, da se je kar penil nad tistimi dopisovalci, ki pišejo v napredne liste, in če tudi

dobro ve, da se odgovarja komaj na polovico napadov iz «Domoljuba». Ako ste Kristov namestnik, obsojajte «Domoljuba», ki je že nestetokrat kradel čast mirnim in poštenim ljudem. Kajne dopisi v «Domoljubu», tam pa ugajajo, ker se na najnesramnejši način, v okviru imunitete blati može, ki so pristasi naše stranke. I: Vašega postopanja se lahko sklepa, da popolnoma simpatizirate z dopisi, ki so bili v «Domoljubu», naperjeni proti našim pristasim. Toliko infamnih dopisov še prej nikoli ni bilo v «Domoljubu» od našega kraja, kakor prav sedaj, odkar ste vi župnik v Železnikih in vsakdo si lahko misli, odkod to vse izvira! Ugibali smo tudi, katerega se je tikala storija od hudiča in mnenja smo, da Vas je morda kak Strajnar prišel prosit, da bi iz njega izgnali hudiča, ker ta je skoro najbolj podoben kakemu človeku ali pa Čoč, ki se je v zadnjem času pokazal še celo v deželncem zboru divjega in besnega. Treba bode res enkrat klerikalne norce skupaj spraviti in jih poslati tja, kamor spadajo.

Novice iz Kamnika.

Najboljši podpornik «Sokola» je gotovo predsednik kamniških «Čukov» in brat škofje-loškega župnika Sinkovca — Blaž Sinkovec iz Kamnika. — Kakor je pač navada kranjskih klerikalcev, — pa naj bodo že «Čuki» ali pa «Marijini devičniki???» je tudi podpredsednik «Čukov» — Blaž Sinkovec kradel čast Sokolu Janko Bianchetiju, čemur je seveda sledila tožba; a glejte, — pri naroku gori omenjeni katoliški resnicoljub ni imel poguma nastopiti dokaza resnice, marveč je hitel v poravnavo, pri kateri je preklical vse žalitve ter se zavezal plačati za telovadno društvo «Sokol» v Kamniku znesek 30 K.

Ne samo «Sokolom», marveč vsem zavdnim naprednjakom bi bilo priporočati načelo, koje je tako umestnim načinom započel g. Biancheti, kajti pri mošnjčkih so naši klerikalci pač najbolj občutni, četudi se prav radi z njimi bahajo.

Novo «čukarsko» društvo so osnovali pretečeno nedeljo naši sosedje v Mekinjah. Telovadbo bode hodil baje poučevati unikum Jalečnik iz Ljubljane, za prihodnjega načelnika pa je določen mekinjski organist; revež bode moral kljub naravnost sramotni plači postati «deklca za vse». — Mekinjski župnik Fr. Rihar pripravlja že tudi zidanje «Katoliškega doma», ki naj se postavi prav v kratkem. Kaj pa, ko bi g. župnik, ki je zaeno poveljnik ondotnega občinskega odbora, nekoliko pospešil zidanje nove projektirane šole, katere je tako zelo potrebna in se završitev tega prečega, a za celo to veliko občino vitalnega vprašanja, že nekaj let kaj spretno zavihače. Za šolo ni prostora, ni denarja, za klerikalne prismodarije pa se lahko dobi takoj več kot potrebna svota. Sicer se pa ne sme pozabiti, da so Mekinje prvo pribežališče vsega klerikalstva v celom kamniškem okraju. Ta velika in vseh gospodarskih naprav tako zelo potrebna občina se je s pametjo tako skregala, da ne pozna druge izobrazbe in nobene pametnejše naprave kakor «Marijine devičstvo», procesije za lepo in grdo vreme — no končne pripadja k vsem tem še — «Čukarija», kar imenujejo pametnejši kmetje — «Prismodarija».

X. Izpreobrniti se menda namerava edini kamniški klepar I. B., ker je prodal svoj «Sokolski» krog, češ, da ga postrani gleda kamniški dekan, ki mu daje baje ogromnega zaslužka! Mi pa pravimo: «Delo mojstra hvali,» in končno vprašamo g. I. B.: Kje je pa je danes tisti «primojduš»-značaj! Menda je padel s šutenskega stolpa in se tikoma pred kaplanijo, kjer je nastanjena «Rejčičinova» posojilnica, ubil. Sicer pa so na svetu še tudi drugi kleparski mojstri.

V Trojanih so ovekovetili obletnico našega narodnega žalovanja z ustanovitvijo podružnice Ciril-Methodove družbe. Nova podružnica sme biti za zgled marsikateri mestni, ker šteje blizu 100 članov, med njimi 6 ustanovnikov in 62 letnikov. Glavno zaslugu za ustanovitev podružnice imajo gđ. Franica in Micika Konškovi ter g. Kolenc, učitelj iz Čemšenika. Delo pripravljalnega odbora se je pokazalo na lepi udeležbi na ustanovnem shodu. Posebno mnogo je prislo čvrstih mladeničev, ki so polni zanimanja za narodno delo. Potovalni učitelj Ante Beg je imel primeren govor o namenu družbe; nadučitelj iz Jarš g. Petrovec je z zgledi iz lastnih doživljajev živo slikal obupne šolske razmere v obmejnih krajih; znani redoljubni veleposesnik iz Savinske doline g. L. Apat je podal splošen pregled o slovenskem suženstvu in naših zatiralcih, o našem probujanju in samopomoči. — V odbor so bili z vzklikom izvoljeni: predsednik g. Fr. Konšek, veleposesnik in poštar; podpredsednica gospa Marica Cukjati, soproga županova; tajnik g. Rožič Viljem, učitelj; namestnica gđ. Micika Konškova; blagajničarka gđ. Franjica Konškova; namestnik g. Val. Kolenc, gostilničar in posestnik v Čemšeniku. Odborniki so gg. Josip Novak in Josip Cukjati ter gospe Cerar Marija, (Blagovica) in Alojzija Novak. Pregledovalca računov sta gg. Jak. Grohar in Fr. Cukjati. Navdušenje za novo podružnico je splošno.

Naročajte in širite naš list!

Novice iz Škofje Loke.

Občinske volitve, ki so tako razburile naše mesto, so za sedaj pri kraju. Sicer se te volitve niso končale za klerikalce tako, kakor so prorokovali. Zato jim pa preostaja le še žalostno upanje, da bodo volitve razveljavili in da se jim bo pri prihodnji volitvi bolj gotovo posrečilo prodreti v drugem razredu s svojimi klavernimi kandidati. Torej še počakajmo!

Klerikali so bili več kot gotovi, da zavzamejo že pri prvem naskoku drugi razred, za katerega se jim aline posebno cede. Vendar so se za to pot še uračunali. Volilna komisija, v kateri so poleg župana sedeli štiri volilci, to je 2 klerikalca in 2 naprednjaka, je morala ovreči njihova dva nepravilna pooblastila.

Ta pooblastila pa sta bila tudi v resnici pravi unikum. Poštena stranka ne lovi na tak način pooblastil, kakor so jih lovili naši klerikalci. Prav studi se nam, ko moramo to zapisati. V drugem volilnem razredu je namreč vpisan kot volilec g. Julij Stare iz Mengiša, ki ima v našem mestu zalogo piva in plačuje od te tudi davek. Čisto naravno. Proti temu ni ugovarjala niti naša, niti klerikalna stranka. Ker upravlja ali pravzaprav zalaga z denarjem mengiško pivovarno klerikalna Ljudska posojilnica v Ljubljani, menili so naši klerikalci, da ima pravico voliti Ljudska posojilnica, ne pa g. Julij Stare. Ta glas so torej šteli za svojega. Preskrbeli so si od ravateljstva Ljudske posojilnice pooblastilo na podlagi § 6 občinskega volilnega reda. V imeniku drugega razreda je pa, kakor že omenjeno, bil vpisan pravomočno kot volilec g. Julij Stare. Njegova firma je tudi protokolarana pri c. kr. deželnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani. O Ljudski posojilnici v Ljubljani pa ni v imeniku ne duha, ne sluha. Mi pa razumemo občinski volilni red tako, da, kdor ni vpisan v volilnem imeniku, tudi nima pravico voliti. Vsakemu mora torej biti dovolj jasno, da ima le g. Julij Stare pravico pooblastiti v zmislu § 4. št. 4 obč. voliln. reda svojega poslovođjo, da voli v njegovem imenu, ne pa kaka Ljudska posojilnica, katero v Škofji Loki ne poznamo. Tega edino pravilnega mnenja je bila tudi volilna komisija, ki ni dopustila, da bi kdo volil za nevolilko Ljudsko posojilnico v Ljubljani. Drugi slučaj se je pa dotikal volilke gospe Marije Maček. Le-ta je dala pooblastilo naši stranki. Ona je to dobro vedela in je bila tudi s tem popolnoma zadovoljna. Klerikalni poštenjaki so pa čez 90 let staro in bolehalo gospo Maček premotili na zelo premeten način, da je podpisala tudi za njih — pooblastilo. Pa kako so to dosegli? Nič hudega ne sluteč in ker ni bila poučena, za kaj se gre, je podpisala to pooblastilo. Stara gospa je pač mnenja, da so vsi ljudje na svetu po tisti. Ko je podpisovala pooblastilo je tudi menila, da podpisuje za gosposko kako listino, kar so ji tudi natvezili. Še danes se prefriganci in prefriganke smejejo, da se jim je posrečila njihova nesramna nakana. Gospa Maček pa se hudi in jezi nad zapeljivci. Seveda je potem morala volilna komisija ovreči ne samo pravo pooblastilo, nego tudi pooblastilo, ki ga je nevede podpisala volilka za klerikalce. Oba pooblastila sta bila datirana z dnem, ko se je vršila volitev, to je 24. t. m., klerikalci pa so datumu še pristavili uro 1/4 na 9. da bi lažje vjeli v svoje skrbno nastavljenе zanjke volilno komisijo. Na ta način so nam klerikalci odjedli en glas. Ako je to pošteno, naj razsodi javnost. Mi imamo v tem oziru čisto vest, nam ne morejo klerikalci niti v enem slučaju očitati, da bi jih bili prestoparili s kakim pooblastilom.

Pa tudi s grožnjami in obljubami so pritiskali na volilce. Enim so pretili, da jih pripravijo ob kruh, ako bodo delali za zmago naprednjakov, drugim pa so obljubovali nebesa že na tem svetu, ako volijo z njimi. Tudi razne službe so imeli takrat na razpolago za one, ki se spokore in volijo klerikalno. Mi pa pričakujemo, da sedaj klerikalci izpolnijo svoje obljube, ako ne, potem vemo, da so volilce samo — vlekli.

Sploh, ako bi hoteli popisati vse, kar so počenjali klerikalci za časa občinskih volitev, bi morali napisati deset «Gorenjcev» samo o tem. Za danes omenjamo le, da so nam klerikalci ovrgli v drugem razredu še en glas in poleg uprizorjenja čedne manipulacije s pooblastilom gospe Maček, so tudi ovirali g. lekarnarju Burdychu, da ni šel na volišče. Klerikalna dohtarja Hubadu se je ravno med volitvijo mudilo napisati neki «jako nujni» recept in je zaradi tega g. Burdych ostal doma, da je pripravljaj zdravilo. Zakaj je dr. Hubad to storil? Ali je res bila taka sila, ali pa se je zviti mož zbal, da bi g. Burdych volil z nami? Kdo ve?

Vzlic vsemu temu so klerikalci čutili še potrebo vložiti pritožbo na deželno vlado. Čisto prav, naj izve v tem še deželna vlada. Mi smo docela prepričani, da se klerikalcem pri volitvi ni zgodila nobena krivica. Deželna vlada, ki bo reševala klerikalno pritožbo, bo imela sedaj lepo priliko prepričati se o tem. Iz pritožbe in vloženih reklamacij bo pa tudi spoznala, na kak način hočejo klerikalci dobiti našo mestno občino v svoje roke. Klerikalci se ne morejo sklicati na nobeno postavo, ki bi jim dala prav. Da dosežejo svoje namene, so pa pripravljani tudi postaviti teptati.

Faktum je sedaj ta, da smo naprednjaki pošteno zmagali pri zadnjih občinskih volitvah. Klerikalci so si ohranili le tretji razred. Kar pa se tiče političnega mišljenja njihovih odbornikov v sedanjem občinskem zastopstvu, so pa na slabšem, kakor so bili v prejšnjem. V tem oziru moramo popraviti tozadevno notico v zadnjem «Gorenjcu». Res je, da se pred tremi leti niso vršile volitve v znamenju boja, kakor letos. Zato so se takrat volili v odbor tudi možje klerikalnega prepričanja, katerim so naši meščani zaupali. V led tega in pa ker so se v teku 3 let vršile razne izpremembe, bodisi radi odstopa ali smrti obč. odbornikov in so na njihovo mesto prišli namestniki, štel je zadnji občinski odbor 9 klerikalnih in 9 naprednih članov. 1 virilist (Nemer) je klerikalec in 1 virilist (Slovenec) je naprednjak. Razmerje je torej bilo: 10 klerikalcev in 10 naprednjakov. V sedanjem občinskem zastopstvu sede pa 6 klerikalnih odbornikov tretjega razreda in 1 nemški virilist, vkup 7 klerikalcev, 12 naprednih odbornikov v drugem in prvem razredu ter 1 slovenski virilist, vkup 13 naprednjakov. Pri zadnjih občinskih volitvah smo si torej priborili 3 odborniki. To smo pa dosegli brez nečuvnih nasilstev in onih izmišljenih grozot, katere nam brezstidno podtika «Slovenec». V poštenem boju smo to dosegli in v poštenem boju bomo tudi zanesljivo delali za napredok našega mesta.

Upamo, da bo tako tudi ostalo. Ako veljajo še kaj postavbe v naši državi, se deželna vlada gotovo ne bo vsedla na klerikalne limanice in zaradi njihove piskave pritožbe in torej njima na ljubo razveljavila volitve. Z glavo skozi zid tudi klerikalci ne bodo mogli. Vsed postopanja klerikalcev v našem mestu je zavladalo ogorčenje, ki bi se še povečalo, ako bi se razpisale nove volitve. Mi hočemo imeti mir ter v miru delati za korist in procvit mesta Škofje Loke.

Zabaven večer bo v nedeljo, 3. oktobra v prostorih «Narodne čitalnice». Pričetek ob 8 uri zvečer. Po skrbnih pripravah soditi, obeta se nam ta večer jako zanimiva in vesela zabava. Na sporedu sta dve burki, enodejanki: «Putifarka» in «Messalina». Poleg tega je obljubila svoje sodelovanje tudi umetna plesalka Droml A, prva diva pri Ronacherju na Dunaju. Njeno ime slovi že daleč po širnem svetu, njen zdrav in krepk humor osvaja vsakega, še tako zakrknjenega poslušalca. Tudi ona ima jako mnogovrstni repertoar na razpolago. Upamo torej, da bodo vsi oni, ki pridejo v nedeljo zvečer v čitalnico, z njenim proizvajanjem zadovoljni. Kot posebna točka se bodo proizvajale tudi senčne podobe. Te so že pred leti ugajale čitalničarjem in vsem ostalim gledalcem. Dalje nastopijo solopevci, humoristični govorniki, katerim bo slavno občinstvo gotovo iz vsega srca aplavdiralo. Ta zelo obširni in zanimivi program je določen za nedeljsko veselico v čitalnici. Kdor se hoče prav iz duše nasmejati, v prijetni družbi se nepriziljeno zabavati, ne bo zamudil te ugodne prilike. Zlasti je to potrebno pri sedanjih resnih in burnih časih. Na svidenje torej vsi v nedeljo zvečer v čitalničnih prostorih.

Okrajna hranilnica in posojilnica na glavnem trgu kaj krepko napreduje. To tudi izpričuje njena mesečna bilanca za dan 30 sept. l. Iz te posnemamo sledečo točko: Račun blagajne 24.633 K 50 h, posojila 943.741 K 04 h, upravnih stroškov 3948 K 32, inventar 1597 K 90 h, naloženi denar 475.734 K 76 h, prehodni zneski 4371 K 09 h, vrednostne listine 15.875 K, obresti hranilnih vlog 1768 K 10 h, obr. tekoč. račun 60 K 13 h, obr. vrednostnih listin 166 K 67 h. — Račun hranilnih vlog 1.397.695 K 29 h, deleži 6344 K, vstopnine 58 K, tekoči račun 17.874 K 63 h, davki in pristojbine 710 K 22 h, obr. posojil 29.471 K 53 h, obr. deležev 368 K 33 h, zamudne obresti 560 K 35 h, obr. nalož. denarja 2 K, splošni rezervni sklad 18.762 K 16 h, posebni rezervni sklad 50 K. Upravnega premoženja ima ta hranilnica 1.471.896 K 51 h. V tem kratkem času, odkar posluje ta zavod v našem mestu, je dosegel nepričakovano ugoden uspeh. Pa tudi zasluži vsestransko zaupanje vspricho vestnega, točnega in vzornega poslovanja hranilničnih funkcionarjev.

Svojim naročnikom in čitateljem!

Nastopil je zadnji četrt leta. Prosimo pri tej priložnosti, da poravnajo vsi dolžniki svojo naročnino; vnete svoje prijatelje pa prosimo, naj priporočajo naš list in nam pošljejo novih naslovov.

Upravništvo.

Novičar.

Iz deželnega zbora kranjskega. V izpolnitve posebnega poročila posnamemo iz deželno-zborskega dnevnega reda naslednje: Iz prve seje dne 23. m. m. 1. Nujnost predloga poslancev Jarca in dr. Tavčarja glede uporabe slovenskega jezika sprejeta, Nemci seveda ne glasujejo. 2. Poslanec dr. Lampe utemeljuje svoj nujni predlog o elek-

trični centrali na Savi. Poslanec Pirč, Triller in Lenarčič se udeležijo debate proti takojšnji izpeljavi predloga. Končno obvelja predlog v predlagani vsebini. 3. Poslanec Povše proti previsokemu tarifu na južni železnici. Brez debate sprejeto. 4. Interpelacija dr. Pegana proti postopanju političnih oblastev nasproti kmetiskim županstvom. 5. Tajna seja o interpelaciji dr. Tavčarja in tovarišev glede imunizacije ko. fiscirane posebne izdaje «Slovenskega Doma». Interpelacijo za tajno sejo so vložili poslanci S. L. S. Iz druge seje dne 28. m. m.: 1. Po predtajanju zapisnika poslanec dr. Novak ugovarja proti zapisniku, ker se ni prečitalo vsebine tajne seje. Dr. Novak zahteva zadoščenje za dejansko žaljenje od strani poslanca Demšarja. Deželni glavar ne pripusti ugovora. Edino zahtevano zadoščenje je to, da deželni glavar izjavi, da s tajnostne seje ne razpravlja javno. 2. Poslanec dr. Tavčar ugovarja, da ni poročilo verifikacijskega odseka na dnevnem redu, dotim so druge, manj važne stvari. Ugovarja dalje prostim ustmenim poročilom. Deželni glavar nato taista umakne z dnevnega reda. 3. Poslanec dr. Krek poroča o nujnem predlogu tovariša dr. Zajca o ustanovitvi petih ustanov za medicinske slušatelje. Sprejeto. 4. Poslanca Lenarčiča nujni predlog glede preustanovitve deželnega železniškega sveta, ki že dvanajst let ni imel nobene seje. (Polem pa še zdihujemo, da nam gre slaba.) 5. Poslanec dekan Lavrentič utemeljuje samostojni predlog glede železnice Polzela-Kamnik. Sprejeto. 6. Poslanca Pibra interpelacija na deželno predsedstvo o zgradbi bolnišnice v Bežinju. 7. Posl. Višnikarja interpelacija glede kanalizacije v Rbnici in glede zavlčenja graditve belokranjske železnice Iz tretje seje 1. oktobra. Današnja seja je le formalnega pomena, z začetkom ob 10:20 in z zaključkom že ob 10:45 dopoldne. Začela se je z ovacijami na cesarja z «živijo» in «Hoch»-klici. Branje zadnjega sejnega zapisnika brez ugovora. Iz naznanil predsedstva: Okrajno sodišče zahteva izročitev poslanca dr. Pegana v svrhu kazenskega postopanja. Dr. Pegan: Prosim navesti paragraf! Glavar ište, pa ne najde nobenega paragrafa, na kar se dr. Pegan sam domisli, da se gre za § 496, žaljenje časti. Kot 3. točka dnevnega reda: novela k občinskemu redu in k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2 se izroči ustavnemu odseku. In 4. točka: Načrt o lovskem zakonu se izroči upravnemu odseku. S tem je dnevni red dovršen. Samostalni predlog poslanca Bartola glede uravnave ceste Vinica-Soderšica in predlog poslanca Mandelja glede uravnave potoka Višnjica se izročita upravnemu odseku. Zaključno se določijo seje za posamezne odseke. Med drugimi danes seja odseka za deželna podjetja o električni centrali na Savi.

Prihodnja plenarna seja se naznani šele pis-memo.

Poslanca Demšarja «nujni predlog» za — pretepavanje. Če se tako vzame, navsezadnje se za nekaj uporabi lahko vsak človek. Čočov France n. pr. je bil v tajni seji deželnega zbora posebno vnet za pretepavanje. Spravil se je bil na dr. Novaka kar s pestmi, noža, pravič, tedaj se ni imel. Pa za «nujni predlog», ki odgovarja izobraženosti in sposobnosti krščansko-katoliškega deželnega poslanca Demšarja, so tudi pesti dovolj. Volilci so ga izvolili zato, da po deželnem zboru poizkuša moč svojih pesti, kaj vse drugo njemu mar. Junaka se je izkazal, spomenik zasluži, in mi ga bomo drugič na drugem mestu tudi postavili. Tako je!

«Naše Moč» in «Slovenca» prav uljudno prosimo, da nam povesta le njima znano ime tistega, ki je povzročil krvave septembraške dogodke. In pa tisti «podrobno zasnovani načrti» radi videli. Nas to strasansko zanima in morda še koga drugega.

Deželni odbor prosijo za pojasnilo tudi nekateri v tej-le zadevi: Če je bil n. pr. kak zdravnik disciplinarnim potom suspendiran od deželne službe, ali se lahko kdaj zopet pride v deželno službo, tudi tedaj, če ta služba ni razpisana? Kako pa n. pr. recimo, da bi kak zdravnik v deželnih zavodih celo leto vlekel plačo. Ali to zadostuje deželnemu odboru, da zdravnik potegne le plačo, drugače pa če ga prav celo leto ni v dotičnem zavodu. (Opomba uredništva: Tudi mi prosimo za pojasnilo, da ne bo po nepotrebnem kake zamere.)

Izpred sodišča. Kakor našim čitateljem v spominu, je bil mladi Andrej Gassner dne 17. avgusta t. l. pri okrajnem sodišču v Trzinu zaradi prestopka zoper varnost časti in poštenja obsojen na 150 K globe ali v slučaju neiztirljivosti na 3 dni zapore. Zoper to rahlo kazni pritožil se je seveda na deželno sodišče v Ljubljani radi krivde in kazni, češ, da je bil takrat do nezavednosti pijan in se ga torej ne sme obsoditi in kaznovati, in da je globa 150 kron z ozirom na njegove premoženjske razmere previsoka. (Ali čujete, Vi, reveži tržiske občine!) No, deželno sodišče, v čigar senatu so sedeli 3 Nemci in 1 Slovenec, je pa dne 29. kimovca t. l. razsodbo tržiskega g. sodnika potrdilo v polnem obsegu ter Gasnerjevo pritožbo zavrnilo glede krivde kot neutemeljeno, glede kazni pa kot nedopustno, ker je že prvi sodnik šel itak pod najmanjšo izmero kazni. — Mi le toliko pripominjamo, da se nismo čudili, ko je hotel mladi Gassner z izgovorom polne

pijanosti in zdravniškim spričevalom o nevrasteni-
niji oprostiti se krivde in kazni, čudili smo se pa
da se je mladi Gassner pritoževal radi previsoke
kazni. Saj 150 K globe vendar ni takorekoč nič
kazni za milijonarjevega sina! Toliko v kavalirski
prevdarek naši javnosti. Konečno pa moramo pri-
biti z ozirom na to, ker je državno pravdnitvo
ustavilo postopanje proti Andreju Gassnerju ml.
radi hudodelstva javne sile, da sta tako prvi
sodnik, kakor tudi vzklicni senat soglasnega mne-
nja, da mladi Gassner v noči od 26. na 27. junij
1909 ni bil toliko pijan, da ne bi vedel, kaj dela,
pa je torej kazensko odgovoren za svoje tisto-
kratno postopanje! In na podlagi tega prepri-
čanja je bil mladi Gassner obsojen.

Inkvizicija oživljena. In doživeli smo pod
novimi gospodarji dčele, to so »prvoboritelj«
za krščanska načela» zopet stare čase inkvizicije. Kdor
jim je na potu, proč z njim! Zdaj, ko imajo v
deželni zboru toliko krvavo nujnega dela za obče
ljudske koristi, ko je nujna potreba skupnega na-
stopa poslancev obeh strank, so ti skrbni gospo-
darji začeli napredne poslance ene pretepotovati,
druge ven metati. Iznebili bi se bili radi poslance
Lenarčiča in namesto Plantana izvoljenega Višni-
karja (za Dolenjsko). Verifikacijski odsek je te dni
že sklenil, da naj se razveljavi izvolitev Višnikarja.
Lenarčiča so te »smrtne obsodbe« vendar opro-
stili. Tako dela »Slovenska Ljudska Stranka« za
blagor ljudstva. Kar inkvizicijo naj ustanove, ra-
beljna ne potrebujejo, zakaj pa ima Čočov France
svoje pesti.

Gospodje, ste pozabili na dr. Egerja in
dr. Trillerja! Nekateri trde, da je bil dr. Eger v
kočevskem okraju ravno na tisti način izvoljen,
kakor Višnikar v ribniškem okraju. Če je to res,
potem mora biti tudi dr. Egerjeva izvolitev raz-
veljavljena. Nadalje pogrešajo nekateri v poročilu
verifikacijskega odseka (priloga 100) med poslanci,
katerih pravilna izvolitev je potrjena, ime poslanca
dr. Trillerja. Ali po starosti mandata res ne spada
med druge tovarše, ali so tudi pozabili nanj? Mo-
goče, da se ti nekateri motijo, vendar pojasnilo
dobro došlo.

»Vseslovenska ljudska stranka«. Klerikalci
v Ljubljani že sanjarijo o »Vseslovenski ljudski
stranki«. Prav na pravi poti so, da se jim uresni-
čijo te sanje. Treba le vzeti v roke »Slovenca« in
druge klerikalne liste. Pomisliti treba, kaj in proti
komu pišejo; uvaževati njih tajno zvezo z Nemci,
pa njih javno lakajstvo z baronom Schwarzm.
Treba slišati njih bujskanja proti slovenski napredni
stranki, ki mora tvoriti še vedno ogromni del slo-
venskega naroda, sicer bi klerikalci ne vpili
n pisarili vsak dan toliko o samih slov.
liberalcih. Treba konstatirati, da poka že sedaj
v takozvani slovenski ljudski stranki na vse strani.
In končno ne pozabimo žalostnega dejstva, doka-
zanega po zgodovini, da niti Slovenci enega kraja
niso bili nikdar složni in da tega čudeža niti kri
narodnih žrtv ni mogla roditi: potem lahko z
mirnim srcem pustimo, naj klerikalci sanjarijo o
svoji vseslovenski stranki. Kajti vsi Slovenci ne
bodo nikdar vsi klerikalci, prej pač Vse-Slovenci
— ampak brez klerikalcev!

Zaključek slovenske umetniške razstave v
Ljubljani. Razstava slovenskih umetnikov v Ljub-
ljani se torej zaključuje jutri, t. j. v nedeljo 3. t.
m. ob 3. uri popoldne. Kakor znamo, je »Gere-
njec« vodil polemiko s »Slovencem«, ker je »Slo-
venec« iz malenkostnih osebnih ozirov, — najlepša
in največja dika gospode okrog »Slovenca« — na-
menoma bojkotiral to razstavo. Ko smo zvedeli,
da ostane razstava čez prvotno določeni čas od-
prta, smo namenoma opustili nadaljevanje te po-
lemike. Upali smo, da se bodo gospodje okoli »Slo-
venca« poboljšali ter uvideli, da bi bilo sramota za
edin katoliški list, če iz osebnega sovraštva škoduje
celoti slovenske stvari. Pa smo se zmotili. Zamorec
ostane črn, perli ga, kakor hočeš. Kar je, je in ker
je žalbog tako, nam je za en del prav, zdaj vsaj
lahko z mirno vestjo pokažemo slovenski javnosti,
kako naroden Slovenec je katoliški »Slovenec«. Raz-
stava se jutri zaključuje. Komur čas prilično dopušča,
naj še enkrat obiše, oziroma kar za marikaterega
»zavednih« Slovencev velja, naj jo vsaj sedaj ob
zaključku obiše. Da nam za danes ne uide mar-
sik-tera grenka vz pod peresa, tudi mi za to pot
s temi vrsticami končamo.

Kranjski novi most je do malega dogotov-
ljen. Ograja ob straneh je gotova, tudi vozna
cesta je nasuta, manjka pa še valjarjev, ki bi
pogladili gramoz. Sedaj čakajo na tiste valjarje,
ki pa menda pridejo šele čez 4 tedne. Drugače
bi se most lahko otvoril javnemu prometu.

V Selcih se vrši 4. oktobra živinski semenj,
kamor se bode prignale gotovo mnogo lepe živine,
zatorej se kupci vabijo.

Slov. bralno društvo v Trzinu ima svoj
redni občni zbor v soboto dne 2. oktobra 1909.
ob 7. uri zvečer v dvorani gostilne pri Bastlju.
V slučaju nesklepnosti pa ob vsakem številu na-
vzočih članov isti dan ob 8. uri zvečer.

Obesili se je danes po noči na domačem
skednju Franc Justin iz Zabreznice. Ibi bi moral k
vojakom in ga je strah pred njim gnala v smrt.
Bil je zelo priljubljen in miren fant. Star je bil
22 let.

Jablana se je zmotila! V bližini Brda pri
Kamniku je cela jablana v bujnem cvetju. Na ja-
blani vise tudi zrele jabolke pomladanskega cvetja.

Pozen cvet. Na vrtu g. Ivo Pokorna, posest-
nika na Zgošči pri Lescah, cvete ta teden hruska.

Imenovanje. Inženir »Kranjske industrijske
držbe« Jurij Kren na Jesenicah je imenovan za
obrnega inspekcijskega komisarja v Bregencu.

Okrožnim zdravnikom v Krčevju je imeno-
van dr. Otokar Hawlina, doslej praktični zdravnik
v Trzinu.

Nesreča. V Kamniku je v ponedeljek 13. t. m.
na oglu nasproti delavnice g. Weibla z opeko na-
ložen voz pritisnil 18letno služkinjo g. Potokarja
iz Radomlja tako nesrečno ob zid, da je zadobila
teške notranje poškodbe, ter ji je strta dlan na
roki. Ponesrečenko so prenesli v bližnjo hišo, kjer
je zadobila prvo zdravniško pomoč, v torek pa so
jo prepeljali v deželno bolnišnico. Kdo je kriv te
nesreče, bo dognala sodnijska preiskava.

Za mošenjaki vedevo ministrstvo noče iz-
plačati podpore.

Verska blaznost? V petek popoldne se je
mudil na ljubljanskem kolodvoru mučen prizor.
Z dolenjskim vlakom pripeljeta dva moža kakih
38 let staro blazno žensko. Ko reva zagleda ne-
kega franciskana, začne nečloveško vpiti. Nato
začne na ves glas moliti in ko sta jo moža do-
vedla do voza, pade na kolena ter kliče Marijo in
Boga na pomoč. Z velikim trudom sta jo spravila
na voz. A komaj sede, razprostre obe roki kakor
duhovnik na prižnici in prične moliti vero v nem-
škem jeziku. Oči je obrnila, kakor bi bila zamak-
njena v nebesa, od daleč je bil glas slisati, kakor
bi res duhovnik posebno svečano molil. Zbralo se
je polno ljudi okrog nje, nekaterim so prišle kar
solze v oči, tako se jim je reva smilila. Peljali so jo
v bolnišnico, a ker ni bilo zdravniškega izpričevala,
so mogli čakati do 6 ure na sprejem. To je raz-
burilo revo tako, da je vsakogar opljuvala, kdor
se ji je blizal. Po potu v Ljubljano je nekatere
sopotnike tudi klcufala. Nesrečnica je žena nekega
trgovca iz Starega Loga pri Kočevju, mati šesterih
otrok in je že bila enkrat v norišnici. Kakor so
pravili, in kakor je bilo tudi videti, je nesrečnica
najbrže versko-blazna.

Vodovodna dela v Spodnji Šiški se v večini
dovršena in bodo prebivalci Spodnje Siske pozneje
v jeseni že lahko pili zdravo vodo.

Ustavljen kamniški vlak. 28. m. m. se je
kamniškemu vlaku, ki se iz Ljubljane ob 2. po-
poldne odpelje, pripetila »nezgoda«. Blizu Ježice se
namreč ustavi, sprevodniki in potniki pa preplašeni
izstopijo. Kmalu se je cela stvar pojasnila. Na progo
se je namreč vlegel neznanec in prisilil vlak, da se
ustavi. Ni še pojasnjeno, ali je bil pijan ali živ-
ljenja sit ali pa oboje. Če se je mislil končati, si
je pač izbral najbolj nesigurno sredstvo za usmr-
čenje, kajti kamniški vlak je prepočasen, da bi
pravočasno ne opazil takih kandidatov.

Iz Domžal. Dne 23. m. m. so priredili tu hr-
vatski dramski gledališki igralci iz Zagreba gledališki
večer. Povabilom, ki so se raznašala po Domžalah,
se je odzvalo nenadejano mnogo našega občinstva ter
posetilo zabavni večer tako, da se je zdel gostil-
ničarski lokal pri g. Kuharju skoro premajhen. Spo-
red je bil precej izbran. Enemu se je dopadlo to,
drugemu zopet ono, večini pa, kakor je bilo videti,
vse, da smo se po živahno razviti zabavi šele pozno
v noč z zadovoljnim humorem vračali domov.
Dohodkov je bilo skupaj 49 K 25 v, od česar je od-
padlo družbi sv. Cirila in Metoda 6 K 31 v.

Bob v Kamniški Bistrici. K zaključku letošnje
turistovske sezone priredi »Slov. planinsko društvo«
v nedeljo 3. oktobra društveni izlet v Kamniško

Bistrico, kjer bode za goste pripravljen »hob«. Vr-
sila se bode prava planinska veselica. Priporočamo,
da gredo izletniki z večernim vlakom ter prenoče
v Bistrici; dovolj časa imajo pa na razpolago tudi
dotični, ki porabijo v nedeljo jutranji vlak, ker do-
spejo že pred 12. uro k izviru. Povratek iz Bistrice
med 4. in 5. uro popoldne v Kamnik ter z drugim
večernim vlakom v Ljubljano. S pijačo, z mrljimi
in gorkimi jedili bo najbolje preskrbljeno.

Kolo ukradeno. Dne 22. m. m. je bilo lesnemu
trgovcu Jožefu Zupanu v Dovjem ukradeno kolo
Puchove tovarne. Kolo je prostega teka, velike pre-
stave, črno pleskano in ima pokvarjen zvonec ter
je vredno 200 K. Tatvine sumljiv je nek okoli 30
let star tujec, ki je pravil, da je t. norist in da po-
tuje proti Trstu. Osumljenec govori laško in neko-
liko nemško. Svari se pred nakupom.

Jožef Oberwalder v Domžalah, ki je pred
dvema mesecema ustrelil nekega Slovenca, da je
drugi dan umrl, še ni bil v preiskovalnem zaporu
in tudi obravnave proti njemu še ni bilo. Odkdaj
pa imajo nemški tovarnarji pravico streljati mirne
Slovence??

Materinska ljubezen ptice. V Schönbergu
pri Magdeburgu je pričela goreti hiša, na kateri
je imela storklja svoje gnezdo. V gnezdu so bili
trije negodni mladiči. Ko se je ogenj začel opri-
jemati strehe, je starka obupno letala okolo gnezda,
ko pa je bil plamen že čisto blizu, je sedla na
gnezdo in mladiče pokrila s svojimi perutmi. Zgo-
rela je z mladimi vred.

Vlak zavozil v reko. Trideset milj od Kan-
sasa je zdrknul vlak s tira, ki je peljal tik reke
Missouri in zavozil v vodo. Imel je 8 voz, izmed
katerih je s strojem vred popolnoma pod vodo.
Ubitih je 6 oseb in 50 težko ranjenih.

Kdo je najlepši možki, bodo ugibali v Lon-
donu v zdravilišni dvorani Southend. 7 naj-
krasnejših dam bo odločevalo, dve izmed teh pa
sta se odločili, da dasta poljubček vsem tistim, ki
ne dobe nobene premije. Oglasilo se je obilo
moških, ki upajo ne na diplome, ampak na po-
ljubčke.

Glinaste peči 188 52-18

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in
glinastih izdelkov v Ljubljani.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg, rovega oskubenega K 9-60,
boljše K 12—, belo, mehko oskub-
ljeno K 18— do K 24—, snežno-
belo, oskubljeno K 30— do K 36— Pošilja franko po
povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj če se povrnejo
poštni stroški. 224 6—3

Benedikt Sachscl, Lobes 371 pri Plizuju, Češko

Nc V 151/9
8

Dražbeni oklic.

Pri podpisnem sodišču se bode oddala dne 18. oktobra 1909 ob 10. uri popoldne v
sobi št. 16 zavezcemu Adolfu Krontsbergerju na podlagi odločbe c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju z
dne 14. junija 1909, št. 757/4 pristojeca **koncesija za napravo**

obrtnega obratovališča

v svrhu napeljave električne luči in sile v mesto Kranj
potom javne dražbe v najem.

Najmanjši ponudek znaša 600 K, varščina 300 K.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani

odl. V, dne 21. septembra 1909.

229 2—2

Novica.

Singerjev »66«
najnovejši in naj-
popolnejši stroj
:: 20. stoletja ::

INGER Co.,

delniška družba
šivalnih strojev

v Kranju

nasproti c. kr. pošte št. 53.

207 10—6

Novica.

— Izvirni —
Singerjevi šivalni
stroji se kupu-
jejo same v naših
:: prodajalnah ::

Opozarja se, da se dobe pravi Singerjevi stroji
na Gorenjskem le v tej zalogi šivalnih strojev.

Frano Omerša, v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in aluminijasto blago, vilite kotle Maria Zeli, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnatje, detelje, luberne in domače.

Prememba posesti.

Slav. občinstvu mesta Kranja in okolice uljudno naznanjam, da sem prevzel po smrti gosp. M. Pantarja njegovo obrt

izdelavo mrtvaških krst

ter bom isto kot svojo lastnino nadalje vodil. Ker sem bil že čez 12 let pri g. Pantarju uslužben, zagotavljam sl. občinstvu, da bom vsa naročila izvršil vestno, točno in po nizkih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Bajt

230 3-2

Tržiška cesta št 38.

Odda se malo

253

stanovanje

obstoječe iz sobe, kuhinje, predsobe in majhnim vrtom. — Več pri upravnistvu „Gorenjca“.

Največja izbira je samo v 233 3-1

Angleškem skladišču oblek

čez 3000 kom. jesenske in zimske obleke za gospode in dečke od 10 K višje, čez 1000 kom. površnikov in raglanov od 12 K višje, čez 3000 pelerin od 8 K višje, čez 15.000 kom. najnovejše konfekcije za dame in deklice, kakor jopice, pletoti, mantilije, pelerine, kostumi, krila in bluze, čez 2000 kom. oblek za otroke od 4 K višje.

Odjemalci na debelo dobijo znaten popust in sicer:
Jesenske in zimske jopice od K 4.— Plišaste jopice od K 10.— Double pelerine ali lodnaste od K 6 40 — Klobuki za dečke, črni ali lodnasti tucat K 18.— Isti za gospode tucat K 24.— Plišasti klobuki vseh barv 1 tucat K 60.—

O. Bernatovič

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovarnih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposljite nam torej takoj franco vaše tovarne listine letošnjeg. leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije.

14 52-46

Prosi se izrezati in shraniti.

|| Tri leta pisarnega jamstva ||

Mesto
K 18-

Samo
K 8-

Nikdar več
v življenju

se Vam nudi prilžnost da kupite za smešno ceno K 8- mesto K 18- krasno pristno Gloria - srebrno anker-remontoir-uro v močnem, bogato graviranjem pohišju z dvojnatim

pokrovom in natanko proučenem netranjem delu, ki teče natanko v 10 kamnjih. Z lepo verižico in obeskom K 10-.

210 15-6

Edina razpošiljalec po povzetju po

Ogrski industriji ur
Ujbanja (Ogrsko).

Prosi se izrezati in shraniti.

Preklic.

Jaz podpisana Marija Bukovnik, prodajalka črevljev Kranju (Pavšlarjeva hiša), obdolžila sem Magdaleno Medvešč prodajalko sadja v Kranju št. 72, po krivem tatvine; jaz neosnovano očitane obžalujem in prekličem ter zahval Magdaleno Medveščik, da mi je odpustila in odstopila od tožt

V KRANJU, dne 28. kimavca 1909.

Marija Bukovnik l. r.

234

§ Naznanilo in priporočilo. §

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu kakor tudi na deželi, da sem prevzel s duem 1. oktobrem t. l.

gostilno pri „Triglavu“ v Kranju.

*** Ker imam veliko zalogo vina, je naravno, da bodem točil le fina, ***
*** pristna, domača vina, kakor tudi priznana vedno sveže pivo. ***
*** Ob vsakem času se bodo dobivala topla in mrzla ukusna edila. ***

Za dobro postrežbo kakor tudi za nizke cene sem in bodem vedno skrbel, zategadelj upam, da si bodem kot dolgoletni gostilničar pridobil tudi na svojem novem mestu obilo cenj. obiskovalcev. Za mnogobrojni poset se najuljudneje priporoča

Fran Rožič, gostilničar.

231 3-2

Turdka Rooss v Kranju

kupuje večjo množino štoržev,
želoda, jabolk, fižola, krompirja,
kakor tudi drugih dež. pridelkov
po najvišjih cenah.

232 3-1

Modna manufakturna trgovina

Janko Češnik („pri Češniku“)

Lingarjeve ulice

LJUBLJANA

Stritarjeve ulice

221 8-3

Opozarja slavno občinstvo pri nakupu jesenskega in zimskega blaga na svojo veliko zalogo kakor:

Zaloga
Zaloga
Zaloga

Cene najnižje!

za ženske: najnovejše modno blago za obleke in bluze, modni perilni porhent za obleke in bluze.
za moške: najnovejše modno blago za obleke, površnike, zimsko sukno črno za salonske obleke.
garnitur: Zastorji, tekalniki, preproge, tapete, linoleum i. t. d.

Cene najnižje!

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Za eno krono
dobite takoj
gosposko, damsko ali deško

URO Z VERIŽICO

Da upeljemo našo trdko, kakor tudi naše gosposke, damske in deške ure ter bisere vseh vrst v vseh krogih civiliziranega sveta, pošljemo na vsakega, ki pošlje K 1— za stroške (tudi v znakah), elegantno verižico, kakor tudi navodilo, kako dobiti zastoj uro.

204 10—6

Pišite takoj na

Ogrsko Industrijo ur
Ujbánya št. 142 (Ogrsko).

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboliše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin
Izdajatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital-Stritar, ul. 7

77 52—22
Dobri 52
v lekarni
Štanič

Na debelo in drobno!

Šolske potrebščine

vseh vrst priporočila po najnižjih cenah galanterijska in modna trgovina 127 13—13

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

Posebno ugodne cene
za dijake!

Klobuke, čepice, srajce, kravate, ovrtnike, zapesnice, naramnice, nogavice, žepne robce, glavnike, denarnice, mila in drugo toaletno blago, krtače, torbice i. t. d.

Telovadni čevlji v veliki izbiri!

:: Cene znatno nizke! ::
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkošlikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52—5

Loterijska srečka dne 26. septembra t. l.
Trst 59 72 26 6 81

V Newyork

Canado

Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!!

211 52—5

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. **Najkrajša črta.**

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne 'pri Figovcu'.

Steckenpferd
lilijino mlečno milo

58 42—36

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporočila cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obnem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej trdkri in postal bo stalen naročnik. 86 52—30

209 52—6

Največja trgovina na Gorenjskem.

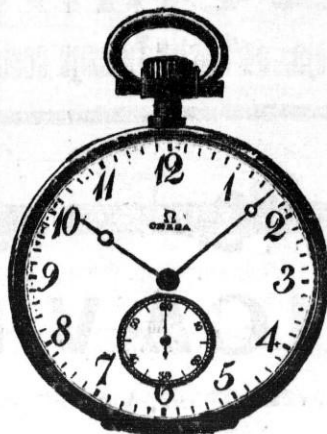
Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana dobro blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126—10

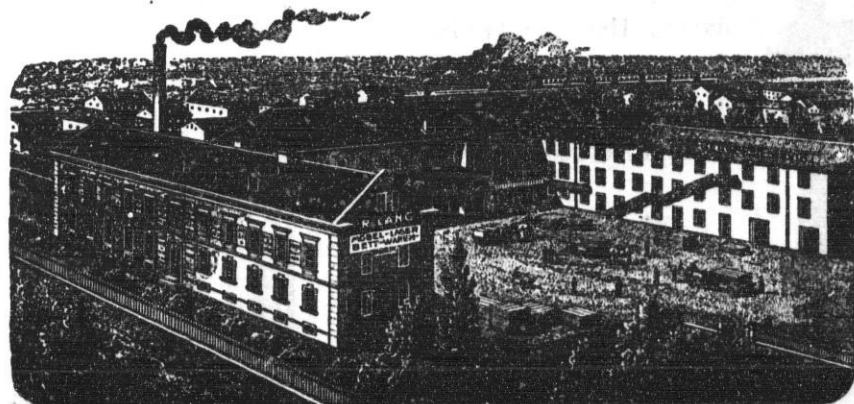
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh ocnah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteti: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Modroci iz židnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilne sobe, salona, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-žalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Specijaliteti v ne-vestnih balah. Ve-liko prostori, pri-tlično in v i. nad-stropju. Čudovito poceni za ho-telo, vile in za letovišča 62 gld.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43-81

**Zobozdravniški
zobotehniški :: atelje**
dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-4

je slavnemu občinstvu na razpolago
**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-ometno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na miredvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 76 52-29

valjični zastori (Rollbalken).

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, bo
sega 2 K 40 h; polbelega 2 K 80 l
belega 4 K; belega, puhanega 5
10 h; 1 kg velefinnega, snežnob
lega puljenega 6 K 40 h, 8 l
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; b
1 ga, finega 10 K; najfinjši prs
puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega na
kinga, pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, v dvema z, la
nikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim
sivim, jako st. novim puhaštim postelnim perjem 16 K
napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 l
14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti n. zaj a
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki le
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 224 15 —

Amerikanski

zobje se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Zlato na obroke!

Vsakdo, kdor pošlje K 14.—, dobi takoj krasno, pristno
«Plaque» zlato u.o. dvojno krito, s petletno garancijo in
14 karatno zlato verižico moderne fasone, 56 gramov
težko, uradno puncirano za K 150.— na obroke po mojih
ugodnih pogojih. Samo K 5.— mesečno za gospode in
dame. Prvi znesek se tudi lahko povzame.

Ogrska industrija ur

Ujbánya (Ogrsko) št. 142. 205 10 7

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

— Zaloge vsakovrstnega —
• **lesenega, železnega** •
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrirana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

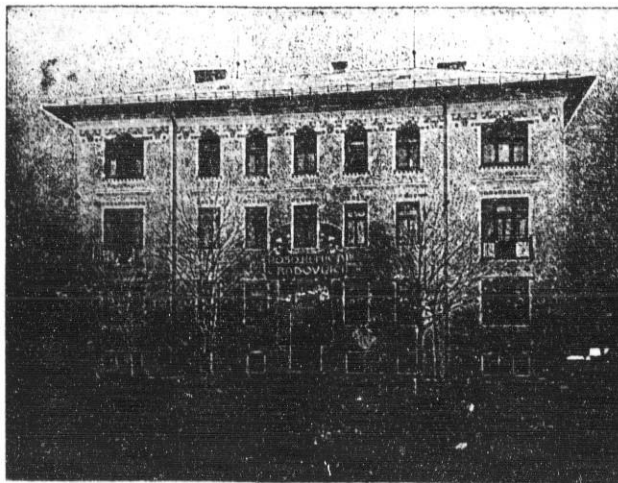
**Rezervna zaklada
iznosa:**

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

**Denarni promet
v letu 1908:**

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

**2.—6. ure pop. izvemši
nedelje in praznike.**

Poštno-branilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

192—10

GORENJE

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

„Vaša pohlevnost bodi znana vsem ljudem!“

«Slišali ste, da je rečeno: Ljubi svojega bližnjega in sovraži svojega sovražnika! Jaz Vam pa povem: Ljubite svoje sovražnike: dobro jim storite, kateri Vas sovražijo, in molite zanje, kateri Vas preganjajo in obrekujejo.» «Nikomur ne vračajte hudega za hudo! Kolikor je na Vas, imejte mir z vsemi ljudmi! Ako je Tvoj sovražnik lačen, daj mu jesti; ako je žejen, daj mu piti! Zakaj če to storiš, mu boš žrjavico nosil na glavo!» ... Tievangeljski izreki nam prihajajo na misel, ko čujemo glas iz Rame, bojni vrišč in krik iz hiše Izraela, pravzaprav «katoliške» tiskarne v Ljubljani. Ni to čudno? Oai, katerih «pohlevnost bodi znana vsem ljudem», vpijejo iz blagoslovljene «katoliške» tiskarne dannadan: «pogin liberalni bandi! Zasadite nož naravnost v srce sovražnikovo! Proč z liberalci!» ... Kaj naj počnemo? Ali naj gremo po vzgledu Čočevga Franceta s pestmi, če treba tudi z nožmi, v boj proti klerikalnem brez parda! Ali naj se vdamo v voljo božjo in se izročimo na milost in nemilost pretepečem in hujšakem? Ne, ne, in ne! Ampak vse, kar se čuti res slovenskega, na delo, ven med narod! Ne s pestmi, ne z nožmi, ne z mečem, ampak s tiskavo in živo besedo! Idimo ne le med naše čete, ampak naše delo zasnujmo i v vrstah sovražnika samega. Odprimo ljudstvu oči, da oni, ki venomer vpijejo: vera je v nevarnosti, oni, ki pravijo, da se bore za «krščanska načela», oni, ki se tolčejo na prsi, češ, mi smo rešitelji ljudstva: v resnici, kolikor imajo se vere, jo le v

svoj dobiček izkorablajo; teptajo v blato krščanska načela, ljudstvo pa izkoriščajo zgolj le v dosego svoje politične premoči. Poučujmo ljudstvo, da tako kakor ti ljudje svoja «krščanska načela» dejansko izvajajo, so delali le farizeji, da pa je Krist drugače učil ter izrečno rekel: ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, ki Vas preganjajo, in molite zanje! Opozorimo ljudstvo, da smatrajo nas kot svoje največje sovražnike, odprimo ljudstvu oči, kako oni, ki imajo vero in krščanska načela vedno na jeziku, izpolnjujejo Kristov nauk, kako molijo za nas s tem, da dan zadnem po list h, po prižnicah, po shodih hujšajo brata proti bratu, sira proti očetu, da nam javno napovedujejo boj, da javno groze s pobojem in uničenjem nas vseh, ki nismo v njihovem taboru. Ne v sovraštvu, mirno, v pravi luči pokažimo ljudstvu dejanja teh farizejev. Nje same pa pustimo, naj vpijejo, kakor jim drago; tudi psi, kadar najhujše lajajo, so najmanj nevarni. Lačni in žejni so, dajmo jih nasiti in napojiti z izmečki, ki jih bruha na nas. In Vi farizeji, Vi trdite, da smo «brezverci», torej ne zahtevajte od nas, kar mi zahtevamo od Vas. In to je in tu imate besede sv. evangelija; če niste hinavci in farizeji, če ste res kristjani, res nositelji krščanskih načel, dajte odgovor: ali je to, kar Vi sedaj proti nam počenjate, krščansko-katoliško, ali je to učil Krist, ali Vas ni strah, da se pri takem podjetju odpre zemlja pod Vami ter Vas pogoltne v peklenko brezno? Vi nam krvnim sobratom, sinovom in hčeram enega in tistega naroda napovedujete boj uničenja, Vi mečete na nas kamenje obrekovanja, vendar mi, ki nas imate za brezverce, imamo z Vami vsaj človeško usmiljenje ter Vam s prvim krščanskim

mučenikom kličemo: «Gospod ne prištevaj jim tega greha!»

Moč pesti.

Državni in deželni poslanec France Demšar, po domače Čočov France s Češnjice, so imeniten gospod. Bog jim ni sicer dal posebnih duševnih zmognosti, njegova govorniška sposobnost mogoče imponira njegovim gozdnim delavcem in njegovim hlapcem, če jih ima kaj, sicer je pa celo dr. Krek kljub temu, da je zaščitnik njegov, vselej nekoliko v strahu, kadar izpregovori poslanec s Češnjice, da bi ne napravil kake neumnosti kakor pri otvoritvi tržiške železnice. Pa Čočov France so vendar imeniten gospod. Cesar ne more doseči s svojo glavo in pametjo, to uveljavlja s svojo pestjo, s trdo gorenjsko roko, s katero ga je obdarila usoda, da bi s tem vsaj nekoliko izenačila pomanjkanje duha. In ta surova sila ga povzdiguje v obeh duhovniških stranke, stranke, ki kliče na poboj z nožmi zoper naprednjake. Pestna pravica se je uveljavila v kranjskem deželnem zboru pod nadzorstvom ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča in c. kr. dvornega svetnika pl. Šukljeja. Boginja pravice pa stoji ob strani in plaka. —

Demšarjeva zavihana pest je značilna za delovanje vse klerikalne stranke. Kadar ji zmanjka dokazov, kadar ima opraviti z nasprotniki, ki mislijo samostojno in kateri ne verujejo sleparskim vabilom, pa pričenjajo udrihati s pestmi in koli. Pobiti vse nasprotnike, uničiti jih materijelno, to so si stavili za nalogo politiki, katere vodi in blagoslavlja ljubljanski škof. In vendar imajo ti ljudje v rokah vso moč na kranjskem. Deželni

PODLISTEK.

Josip Premk:

V mladem cvetju.

Roman.

Dalje.

Skoro eno uro je že drdral koleselj skozi meglino predjutro, ko se je naposled zavila cesta v klanec in se je začelo na vznočju nekaj bledikastega svetlikati. Takrat so se jasneje začrtali grebeni gorā in razločno se je odražalo od njih zamolklo modro nebo, ki je že bledele in prehajalo v zelenkastobelo luč...

Fran Osolē se ni nikdar videl na deželi prvega soja jutranje zore, zato je zapovedal kočijažu, naj nekoliko postoji, da se razgleda naokrog...

«Čemu?» se je začudil kočijaž in z nasmehom motril Osolēta. «Kaj bi postajala tu sredi klanca, ko je treba podstavljati pod kolesa in se ne vidi drugam, ko po tehle bajtah, raztresenih pod hribom. Ako pa ravno hočete, pa ustavim na vrhu klanca. Nekoliko bolj se bo š zdanilo in na obe strani boste lahko videli — še v Zapolje, ako ne bo pregošta megla.»

Osolē mu je prikimal, a možakar ni bil zadovoljen s tem tihim odgovorom.

«Ali še niste bili nikdar v teh krajih, gospod?» ga je vprašal in se obrnil na kozlu popolnoma nazaj.

«Se nikoli!»

«Aha, zato ste radovedni! No, lepo je tukaj, posebno za gospodo — kakor ste vi, recimo, ki go-

tovo ne greste v Zapolje po težkem poslu. K Tometovski torej greste, no, ne bo se vam ravno slabo godilo: dosti denarja je tam in tudi ni skopa tista gospa. Mlada je tudi še, saj izgleda kakor dekle, dosti dobrega bo še vžila, dovolj ji je zapustil mož.

Saj pravim, sreča pride tja, kamor je ni prav nič potreba, izmed nas enemu se ne zgodi tako. Torej na vrhu ustavim! Krčma je tam, lahko se pokrepčate — takole zjutraj je dobro za želodec kapljico slivovke. Hi — hot!»

Osolē je z zanimanjem poslušal zgovornega možakarja, ker o ljudeh, kakor tudi o kraju, kamor se je vozil, mu je bilo kaj malo znano, ampak vendar je krotil svojo radovednost in ni hotel natančneje izpraševati po obiteljskih razmerah gospe Tometove, ki je bila glavni smoter vsega njegovega premišljevanja. Ali čim natančneje in globlje je premišljeval in razmišljal svoje odnose in razmere z gospo Tometovo, se mu je razdelo, da igra tako smešno vlogo, kakor še nikdar nikoli. Da je vdova, je izvedel šele od kočijaža, in to ga je dirnilo tako neprijetno, kot je bila neprijetna že prva misel, da je bogata gospa Tome — tista, ki jo je slutil ob prvih črkah njenega pisma...

Pred stirinajstimi dnevi je namreč bral Fran Osolē v časopisu anonco:

«Isče se vzgojitelj šestletnemu dečku v neki yili na Gorenjskem — —»

Lepo, široko je bilo tiskano, posebno beseda — vzgojitelj — se je videla lahko na prvi pogled

izmed vseh drugih anone in inseratov — in dvakrat, trikrat je prebral dopis Fran Osolē...

No, naposled se je odločil kakor že mnogokrat, dasi brez upa, ali vendar. Nešteto krat se je že ponudil na različna mesta, ampak vedno se je zgodilo isto: izpričevala so priromala nazaj in Fran Osolē je ostal večern kompetent.

To pot je napisal prošnjo že kar iz navade, prišel izpričevalo zrelostnega izpita in ko je zapечатil, mu je bilo skero žal za petintrideset vinarjev, ki jih je dal za znamko. — Naj bo — si je mislil, — saj je itak zaman, menda, mi je tako usojeno.

Resnično se je izjavilo Franu Osolētu že dokaj lepih upov, zato pa je bilo njegovo razočaranje tem večje, ko je dobil čez stirinajst dni — odgovor, kakršnega ni pričakoval: dobil je službo vzgojitelja in nastopiti mu je bilo takoj.

Dolgo je opazoval Fran Osolē tisto drobno pismo, ki ga je morala pisati nežna ženska roka. Razločno, tako lično in šolako pravilno so se vezale drobne črke v izbranih besedah, kakor v pisanih mladih učiteljic z dežele. Nikake moške trdnosti in odločnosti ni bilo v pismu, plaho je moralo drsati pero po gladkem, rmenkastem papirju, same podpis — Ana Tome — je bil okrašen z bolj svobodno zavito manuproprijo, na kateri pa se je tudi poznalo, da jo je gospa Ana Tome napravila v silni naglici, ali pa — prvič...

Dalje prih.

zbor, deželni odbor, vsi deželni uradi, deželni šolski svet — vse to je njihovo, in deželna vlada jim je zvesta služabnica. Tisoč- in tisočkrat so že trdili, da liberalcev ni več na Kranjskem, da so klikica brez moči — in vendar državni poslanci klerikalne stranke celo s pestjo nastopajo proti stranki manjšine, s surovo silo hočejo doseči, česar poštenim potom ne morejo. S hreščočim glasom vpijejo „Gorje premagancem“ in žele si srčno sabelj in mečev, da razsekajo vse, kateri niso z njimi enakih misli.

Toda mi razumemo to divjaštvo. Leta in leta so klerikalci pridigovali nerazsodnim ljudem, da se jim odpro nebesa na svetu, ko dobe sami oblast v roke. Sedaj je vsa oblast v njihovih rokah, pa komaj so prišli za vajeti, že jim voz uhaja v jarek in se jim plašijo konji.

Dežela nima denarja, država še za vodovode ne dovoli več podpore, kakor je delala več let. Vse, kar so obetali klerikalci na brezštevilnih shodih, je samo slepilo za nerazsodne ljudi. Ker pa v tej stiski klerikalci nimajo drugega, vrgli so se z vso silo na naprednjake, češ, da so ti krivi, če ne morejo klerikalci izpolniti svojih lahkomišljenih obljub. In klerikalci imajo absolutno večino v deželnem zboru, store, kar hočejo, pa vseeno so liberalci krivi vsega... Ej, ej, Demšarjeva pamet je menda postala last vsega klerikalnega vodstva.

Poslanec Demšar je imeniten gospod. Slučajno je še državni poslanec našega mesta. Slovenci smo tako srečni, da imamo jako dobrega karikaturnega slikarja Hinka Smrekarja. Državni in deželni poslanec France Demšar z zavihanimi rokavi in vzdignjeno pestjo — kakor pretepač iz loških hribov — to je najznačilnejša slika za sedanjost klerikalno stranko. Tako sliko bi si želeli. Ko bo videl to sliko poznejši zgodovinar treba mu ne bo dosti brskati po časopisih in zborniških zapiskih, iz slike same bo spoznal, kaka je klerikalna strahovlada na Kranjskem začetkom tegastoletja, spoznal bo ljudi, od katerih se mora s studom obrniti vsak osebno dostojen človek. Hvala bogu, da so preprosti ljudje pametnejši, nego njihovi voditelji Demšarjeve sorte.

Deželni zbor kranjski.

Posebno poročilo „Gorenjec“.

Dalje.

Ljubljana, 30. septembra.

Govor o nujnem predlogu deželnega glavarja glede vedovodnih zadev je priobčil sobotni „Slovenec“ dobesedno — razen kar mu ni ugajalo. Pogrešamo namreč za pl. Sukljeja kot deželnega glavarja zelo značilen izrek: „jaz sem sicer dober Avstrijec, ali če bi me tujec vprašal: od kod si, bi se jaz izkušal izogniti odgovoru: jaz sem iz Avstrije!“ Ta spomina vredni izrek se je na potu iz deželnega zbora pa v Katoliško tiskarno ponesrečil: „tako, da mora vsakega razsodnega Avstrijca rdečica obliči sramote“ i. t. d. In še nekaj pogrešamo v poročilu. Priporočilo deželnega glavarja, naslovljeno na deželnega predsednika, da naj si baron Schwarz to ubogo Suho Krajino v bodoče ogleda ne le iz glavne ceste, ampak tudi sredi puščave, koder bo čul ljudstva vnebohijoči glas: pomagajte nam od vsega sveta zapuščeni! V tem priporočilu deželnega glavarja na naslov deželnega šefa se strinja nujna prošnja z bridko obtožnico, kar oboje podpisemo i mi s 4 rokami — če bi jih imeli. Da je i to „Slovenec“ prezrl, se nam malo čudno zdi. Rekli smo že zadnjič, da je deželni predsednik na ta predlog, oziroma očitania odgovoril s tiskano polo, ki je bila že pet dni pred govorom deželnega glavarja pripravljena. To nam je znano. Ni nam pa znano, če je takisto tudi dr. Šusteršič že 5 dni poprej imel pripravljene tudi spomina vredne svoje medklice: „to je nečuten skandal od centralne vlade! To je nesramno! Tako se vlada dela norca iz kranjske dežele!“ (Posl. Zitnik vmes): „Tako se kultivira avstrijsko rodoljubje!“ Dr. Šusteršič: „Ji bomo že pokazali!“ (Proti baronu Schwarzu obrnjen): „Ni vredno fajfo tobaka tako čistilo! To je predrznost od centralne vlade, ki ne slisi naših klicev!“... Napisali smo nekaj teh medklic, mogoče, da nam kdaj še pridejo prav. O usodi predloga samega pa smo že v prvem poročilu povedali, da je bil predlog od cele zbornice sprejet.

In sedaj k popoldanskemu seji. Na vrsto prideta nujna predloga poslancev dr. Tavčarja in Jarca v

zadevi slovenskega kot učnega jezika na ljudskih in meščanskih šolah na Kranjskem. Oba predloga imata značaj odgovora proti takozvani „lex Axmann“ v nižjeavstrijskem deželnem zboru, kjer se Nemci že leta in leta trudijo, da bi vpeljali zakon, ki dovoljuje izključno uporabo nemškega jezika na vseh javnih šolah na Nižje Avstrijskem, izključni pa popolnoma češki jezik. Kakor je torej tamkaj ost obrnjena proti Čehom, naj bi se pri nas pri skoro istem razmerju soprebivalcev Nemcev, vrnilo z enako mero — silo za milo! Resnicoljubju na čast moramo priznati, da je posl. Jarc svoj predlog temeljito, naravnost krasno obravnaval. Jako umestno je bilo tudi njegovo očitania, kako da pri nas vsa zbornica mirno trpi, da se poslužuje namestnik deželnega glavarja, kadar odsotnega glavarja zastopa, izključno le nemškega jezika, da si je ta namestnik baron Lichtenberg član zbornične manjšine v razmerju 5 $\frac{1}{2}$ % cele zbornice.

Dr. Tavčarjev sopredlog se povečini strinja z Jarčevim, „s stališča pravičnosti“ pa napravi izjemo, namreč šole v kočevskem okraju (?). Predlagatelj pravi, da noče kočevskim Nemcem jemati nemških otrok za naš jezik, kakor tudi ne mares, da bi pri nas in drugod Nemci Slovencem jemali slovenske otroke. „Povod obeh predlogov,“ pravi govornik nadalje, „nam je bil vladajoči sistem, nam Slovencem do skrajnosti sovražen. Največje zlo tega sistema pa je ta, da centralna vlada še danes misli, da je naša Kranjska nemška dežela. To mnenje zastopa tudi vladni šef naše vlade, ki kliče v našo deželo uradnike, ki ne razumejo besedice slovenskega. Pokazati pa moramo ti in oni vladi, da je naša Kranjska popolnoma slovenska dežela. (Odobranje.)

Gospodarski del.

Gnojimo sadnemu drevju!

Pri nas se sadno drevje še povsod zanemarija. Posebno kar se tiče gnojenja sadnemu drevju, so naši sadjereji še jako na slabem. Ako vprašamo kaknega sadjereja, ki ima morda kake večje nasade sadnega drevja, kako jih oskrbuje, nam odgovori: kaj, kako naj jih pa še oskrbujem, saj sem jih dobro vsadil, skopal sem zadosti globoke jame in da je zemlja dobra, kaže že njihova čvrsta rast, a rodi mi prav slabo. Pravega vzroka temu pa ne vem. Ne veruje pa, da se mora sadnemu drevju tudi gnojiti. Dandanes dobimo med kmetovalci celo tudi take, ki mislijo, da škoduje gnoj sadnemu drevju.

Pri nas se drevo, ko je vsajeno, prepusti ponavadi samemu sebi. Zahteva se pa od njega, da mora roditi in sicer dobro roditi. Ne pomisli se pa, da tudi sadno drevo potrebuje obdelovanja, ki obstoji največ v gnojenju. Saj je sadno drevo tudi rastlina, kakor kaka druga, ki jo na polju ali vrtu pridelujemo, torej potrebuje tudi primerne hrane.

Na gnojenje sadnih dreves bi se moralo misliti že pri sajenju. Da se more zemljo okoli drevesa obdelovati, napravi naj se okrog njega takozvani drevesni kolobar. Ta kolobar naj ima v premeru 1 $\frac{1}{2}$ —2 metra in naj bo tako napravljen, da bo na sredi vdrt, kar služi posebno dobro temu, da deževnica lažje prihaja h koreninam. Ta kolobar naj se napravi iz one zemlje, ki je ostala pri sajenju drevesa.

Jako priporočljivo je, dotični kolobar vsaj 3 leta po sajenju vzdrževati ter dvakrat v letu, in sicer spomladi in jeseni prekopati z lopato, da se zemlja zrahlja ter tudi parkrat v letu opleti. Na tem kolobarju naj se ne pusti rasti trave in plevela, a tudi drugih rastlin naj se ne seje ali sadi nanj, ker to drevesu škoduje ter mu jemlje hrano. Ako je zemlja gola, jo tudi zrak lažje prešine, lažje se razkrajja in postane rodovitnejša.

Ko pa je sadno drevo zadosti krepko, da se ni več bati, da bi mu zamogla škodovati ruša in okrog njega rastoča trava, razkoplje in poravnava naj se zemljo, iz katere je bil napravljen kolobar. Pa tudi pozneje ne smemo pustiti drevesa samega sebi, ampak gnojimo mn in prepričani smo lahko, da nam bo ves trud bogato poplačalo. Posebno ustrezemo takemu mlademu drevesu, če mu pognojimo s gnojnico S to pognojimo najlažje na ta način, da napravimo tam, kamor segajo konci vej ali še nekoliko bolj proč, z lopato več 25—30 cm globokih lukenj, katere razširimo na to z železnim kolom, tako da dobe podobno ljičja (trahtarja). V te jame se naj nalije gnojnice in sicer na vsako drevo od 100—150 litrov. Jako se pa ustreže drevesu, ako se v dotične luknje poprej nasuje nekaj lesnega pepela in nato šele zalije z gnojnico. V lesnem pepelu se nahaja namreč mnogo kalija (8—10%) in nekaj fosforove kisline (2—5%). Kalij upliva namreč na razvoj lesa in listja, fosforova kislina pa pripomore, da nastavi drevo cvetno popje (rodovitni les), oziroma, da pripomore, da nam drevo obrodi. V vsako luknjo naj se da po par peršč pepela.

Tudi 40 odstotna kalijeva sol se priporoča za to delo in sicer po par kilogramov za vsako drevo. Tudi Tomasova žlindra in superfosfat uplivata jako ugodno na razvoj cvetnih popkov. Ko se gnoji s 40 odstotno kalijevo soljo, naj se pognoji tudi s temi gnojili in sicer naj se vzame kake 2—4 kg enega teh dveh. Najboljše je, da se gnoji sadnemu drevju po zimi ali pa zgodaj spomladi.

Ako je poleti drevo močno obloženo s sadjem, sadje močno odebeli, ako pognojimo drevesu, potem, ko smo travo pokosili in seno spravili iz travnika ali vrta, s 100 litri z vodo žredčano gnojnico.

Kadar gnojimo drevesu, moramo pomisliti vselej, da je ves gnoj, ki ga stavimo blizu debla ali tik njega, brez vsake koristi, ker tik debla ni korenin, katere bi mogle srkati hrano iz zemlje, se nahajajo proč od debla, t. j. tam, kamor segajo konci vej ali krone. Ne smemo pa misliti, da smo drevesu že pognojili, ako raztrosimo gnoj okrog drevesa vrhu trave; tako gnojenje koristi le travi, drevesu pa prav malo ali pa nič. Vsako gnojilo moramo spraviti pod rušo k sesalnim koreninam, ako hočemo, da bo imelo uspeh.

Ako pravilno in redno gnojimo sadnemu drevju, nam ono donese tudi več in boljšega sadja, bolj redno rodi, tako da lahko vsako leto pričakujemo pridelkov.

T. J.

Tedenaki sejem v Kranju dne 27. septembra 1909. Prignalo se je — koštrun, 32 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, 195 glav goveje živine hrvaške, 1 domačih telet, — hrvaških telet, — domačih prašičev, — hrvaških prašičev — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-75, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 9—, repno seme K, fižol ribničan K 12-50, mandalon K 10—, koks 13, krompir K 1-90 za 50 kg, seme dom. detelje

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu septembru 1909 je 249 strank vložilo 87.039 K 20 vin. 248 strank je dvignilo 74.766 K 49 vin. 10 strankam se je izplačalo posojil 38.600 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitalizovanih vlož. obr. 4.542.583 K 71 vin. Stanje hipoteknih posojil 2.948.900 K 90 vin. Stanje občinskih posojil 486.820 K 50 vin. Denarni promet 394.552 K 19 vin.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu septembru 1909 je 267 strank vložilo 70.733 K 31 vin. 234 strank vzdignilo 65.935 K 41 vin. 16 strankam se je izplačalo posojil 16.480 K. Denarni promet 265.690 K 95 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu septembru 1909 je 139 strank vložilo 29.063 K 93 vin. 84 strank vzdignilo 36.927 K 31 vin. 7 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 7.720 K. Stanje hranilnih vlog 1.843.706 K 43 v. Stanje hipoteknih posojil 1.283.917 K 36 vin. Denarni promet 172.897 K 43 vin.

„V duši nam odmevajo „Fej“-klici... ki smo jih te dni toliko čuli“...

Dalje.

„Slovenec“ 21. septembra 1908.

Dva „venca“ je položil „Slovenec“ na grob narodnih mučnikov Adamiča in Lundera: enega lani in drugega letos ob obletnici. Ko jima je spletel prvega, sta bila Adamič in Lunder res le naši narodni žrtvi. Kdaj sta postala narodna mučenika, hočemo dokazati, ko si ogledamo drugi ali letošnji „Slovenec“ „venec“. To pa že danes konstatiramo, da ima mučenilstvo Adamiča in Lundera „Slovenec“ na svoji vesti. Ne, ali ostanimo pri prvem „vencu“! Lansko leto ga je „Slovenec“ takole splel: „Ko to pišemo, namočena je okoli stolne cerkve ljubljanske zemlja s slovensko krvjo in na poslopju „Katoliške tiskarne“ vihra črna zastava v počaščenju nesrečnih žrtv.“ (Nato pridene malo osata vmes): „Rekli smo že, da so vse obsebe vredni v prvi vrsti tisti slovenski aranžerji, ki so spravili samo toliko ljudi v Ptuj, da so bila ondi nemška nasilstva sploh mogoča in ob nesrečnih včerajšnjih žrtvah na usta ponavljamo to. (Jako primeren čas za to) „Gotova slovenska stranka je hotela ptujске dogodke izrabiti v agitacijo za svojo potaplajočo se ladjo in hoteli so nekateri v — temi biti ob svoj radikalizem... in da dokumentirajo izvesti ljudje svoje strankarstvo, niso pobili okenj samo Nemcem, ampak tudi dr. Peganu v njegovi pisarni, pri gospodu Vencaju in pri „Združeni zvezi“... V duši nam odmevajo „Fej“-klici, ki smo jih te dni toliko čuli... Pa slovenska kri je prelita in ob tej krvi nečemo pisati mnoge bridke resnice, ki nam silijo pod pero. Ob črni zastavi stoje utaloščeni vsi Slovenci. Za krstami včerajšnjih žrtv bomo stopali skupno s tistimi, ki so nedavno demonstrirali za Wahrunda. Iz prelite slovenske krvi pa zraste slovenska nekaljena moč in kakor je bil slovenski grob ob turnarskih predrznostih na Jančnem mejnik preporodilve Ljubljane v slovensko središče, tako budi grobovi teh dni klic k združenju vseh nesebičnih

Slovenec. Kri, ki se je prebila včeraj, naj požrelni Slovinci v njegovo (dopisno moč). (Letos pa te isti „Slovenec“ naziva „brezkoristna kri“. — Nekaj teh „cetek“ smo smrtitja že uporabili, a k sliji k „vencu“, vpleli smo jih zopet nazaj.)

Dalje.

Zgodovinski in slovestveni pregled za prihodni teden:

3. oktobra. — 1897. V Njujorku v Severni Ameriki spuste prvi parobrod v morje (Robert Fulton). — 1829. * Andrej Komel pl. Sočeban v Solkanu. — 1866. Na Dunaju skleneno mir med Avstrijo in Italijo; Avstrija pripozna italijansko kraljestvo, v katerem se združijo Benečija, Italija pa se odpoje Južni Tiroli. — 1867. † Elija Howe, iznajditelj silvalnega stroja. — 1884. † Slikar Hans Makart.

4. oktobra. — 1321. Potom zastave se izro i dežela in mesto Heb Janezu Češkemu. — 1432. Albert V. Avstrijski dobi Moravsko v fevd in je proglašen za dediča češke krošne. — 1472. † Slikar Luka Cranach. — 1648. Sv. dje p. ed Prago. — 1830. † Feldmaršal Jork pl. Wartenburg. — 1877. † Pisatelj pater Karel Robida v Celu cu. — 1881. † Pisatelj dr. Jožef Waga v Konjicah.

5. oktobra. — 1582. V kat liskih deželah uvedejo Gregorijanski koledar; datum pomaknejo za 12 dni naprej. — 1744. * Nabožni pisatelj Anton Clement ni v Stari Fužini v Bohinju. — 1813. Francosje na ljubljanskem gradu kapitulirajo. — 1880. † J. Offenbach. — 1902. † Pisatelj dr. Jožef Pavlica v Gorici. — 1905. † Pisatelj France Marn v Topulskem na Hrvaškem.

6. oktobra. — 105. pred Kristom. Cimbrici uničijo pri Aransio tri rimske vojne. — 1547. * Pisatelj don Miguel de Gervantes. — 1789. Pariški mob gre v Versailles. — 1844. Na Dunaju bukne vstaja. — 1905. Avstrijski državni zbor se izjavi za splošno volilno pravico.

7. oktobra. — 1571. Pomorska bitka pri Lepantu; don Juan d' Austria premaga Turke. — 1794. * Pesnik grških pesmi Viljem Müller. — 1847. * Emil Holub. — 1861. † Pisatelj Jernej Lenček v Sentpetru pri Novem mestu. — 1871. Požar v Čk. gi. — 1904. † Vseučiliški profesor dr. Vladimir Levce v Ljubljani.

8. oktobra. — 1354. Cola di Rienzi umorjen. — 1624. † Pisatelj Janez Čandik v Gorici. — 1669. † Slikar Rembrandt. — 1788. General Laydon vzame Belgrad. — 1803. † La. ki pesnik Vittorio Alfieri. — 1813. Pogodba v Riedu med Avstrijo in Bavarsko v osvobodilni vojni proti Napoleonu; Bavarska pristopi na stran zavezancev. — 1826. * Pisatelj Luka Svetec v Podgorju pri Kamniku. — 1827. † Pesnik Stefan Modrinjak pri sv. Miklavžu.

9. oktobra. — 1336. Habsburžani in Laksenburžani skleno v Ensu pogodbo, po kateri pride Koroška v nemoteno posest Habsburžanov. — 1626. * Pisatelj dr. David Loj v Pliberku na Koroškem. — 1688. Cesar. ke čete premagajo Turke pri Parkanju pod poveljstvom mejnega grofa Ludovika Bavarskega. — 1788. * Pisatelj Jožef Kosič v Belotincih ob Muri. — 1813. * Skladatelj Giuseppe Verdi. — 1841. † Slavn stavbenik Karel Schinkel. — 1846. * Panski pesnik H. Drachman.

Godovi prihodnjega tedna:

3. rožnovenska nedelja, Milovan; 4. Franč. Seraf., Rožica; 5. Placid in tov., Nedeljka; 6. Brunon, Nišava, R. donica; 7. Marijo, Branislava; 8. Brigita vdova, Nenada, Tolim; 9. Dionizij, Usemir.

V Kranju, dne 2. oktobra 1909.

Državni zbor. Ker so se razbila pogajanja za redno delovanje češkega deželnega zbora, bo ta zbor najbrž v kratkem razpuščen. Če ostanejo Čehi na svojem stališču, da brez češkega deželnega zbora ni državnega zbora, potem utegne biti razpuščen v kratkem državni zbor.

Volitve na Gorškem. V splošni kuriji v nedeljo ni dobil noben kandidat — razen klerikalnega Jeriča — absolutno število glasov. Zato se vrši ožja volitev med Frankotom, Križničem in med dvema klerikalnima. Socijalisti se volitev ne udeležijo.

V štajerskem deželnem zboru se bje boj za pravico slovenskega jezika. Poslanec Kukovec je v svojem govoru 28. m. m. povdarjal, da imajo Slovenci popolno pravico posluževati se v štajerskem deželnem zboru svojega maternega jezika. Nemcem to sicer ni všeč, pa se bodo morali že privaditi temu.

V nižnjavstrijskem deželnem zboru je stavlil poslanec Pittner interpelacijo, v kateri se pritožuje radi zapostavljanja nemških uradnikov na Nižnjavstrijskem! Ze preneumno! — Če je kje kak slovenski uradnik, kjer je potreba, ga hitro preganjajo Nemci. Ali čisto prav se jim zdi, da se zapostavlja slovanske uradnike v slovanskih deželah ter postavlja na njih predstojeca mesta Nemci! — Slovanci morajo priti drugi boj proti nastavljanju nemških uradnikov po slovanski deželah!

Zarota v Črni Gorci. Poroča se, da je neki nadporočnik ukazal svoji stožnji, naj se polasti nekega skladišča. Vojaki pa so odrkli pokorščino. Častnika so aretirali, 11 oseb, ki so bile zapletene v zaroto, je pa pobegnile v Albanijo.

Dopisi.**Nekaj važnih pripomb.**

Ljubljana, 1. oktobra.

Slovinci capljamo v šolstvu in ljudsko-izobraževalnem delu prav počasi za drugimi narodi. In vendar bi morali mi, ako se hočemo vzdržati ter si zagotoviti obstoj kot narodu, imeti vzorno šolstvo in vzorno urejene ljudsko-izobraževalne naprave. Da bi imeli toliko šol kot jih imajo veliki narodi, tega ne moremo, ali kar je, mora biti boljše. V Ljubljani sem govoril z nemškim socijalnim demokratom. Vprašal sem ga, kam pošilja otroke v šolo. Pravi v sulferanjsko. Zakaj pa ne v slovensko, saj ste vendar internacionalisti in v Ljubljani je vendar v vašem interesu, da se otroci nauče slovensčine. Da, pravi, meni je čisto vseeno, kam gredo, ali vidite, jaz imam veliko družino in tam dobe otroci vse zastonj; knjige, obleko i. t. d. v slovenski pa ne.

Naše slovensko ozemlje ni veliko. Zato pa moramo tembolj skrbeti, da postane naš narod čimprej popoln gospodar na svoji rodni grudi. Potrebno je, da smo radikalni in v narodnem ozru brezobzirni. Naroden šovinizem moramo zagovarjati z vso vmeno, čeprav je šovinizem v principu odklanjati. Strupen šovinizem je orožje naših sovražnikov, z enakim orožjem mu moramo odgovarjati mi, ako ga bočemo odbiti. Tujec, kot narod ali kot vpliven faktor v političnem življenju, na naši zemlji ne sme fungirati. Imeti moramo toliko enerģije, da se nam ti elementi brezpogojno asimilirajo, da postanejo Slovenci in če bi se ne hoteli, je naša dolžnost: družaben in materialen bojkot. Onemogočiti jim moramo na vsak način obstanek. Toda mi niti tega ne storimo, še svojih elementov izgubimo mnogo in to celo v Ljubljani. Niti Slovenci ne morejo z vsemi otroki v slovenske šole, ker jih je premalo in so prenapolnjene. Tudi ne more biti posebnih vspehov, če ima eden učitelj skoro do 100 učencev. Če se to na deželi godi, se mora nekako potrpeti, ker moramo pač gledati, da dobi ljudstvo osnovne pojme in da odpravimo nepismenost (analfabetizem). Napredno šolstvo pa tudi tam ne trpi tga, kaj šele v mestu. Na drugi strani pa se muči tudi učiteljstvo. Skrajšen čas je, da se temu odpomore. Dve novi šoli, ki jih je sklenil zidati občinski svet, zadostujeta komaj za največje šole. Štiri bi zadoščale. Nerazumljivo je tudi, zakaj se merodajni faktorji tako malo brigejo za šsko. Tam bi bila dekliska osemra rednica neobhodno potrebna že v sedanjih razmerah. Ker pa se bode z železniškimi delavnicami pomnožilo prebivalstvo v kratkem ča u lahko rečemo na 10 000 ljudi, bi bilo nujno, da se že sedaj mi. li na d bro šolstvo. Zakaj naša šolska družba ne prevzame vsaj inicijative in toliko časa dreza merodajne faktorje, da se kaj naredi!

Naša metropola, bela Ljubljana, se sedaj nima slovenske realke. Menda bi se zaenkrat lahko vsaj tolike dosegle, da se nemška ut. kvizira. Ljubljanski državni poslanec naj vzame to stvar resno v roko. Njemu gotovo lahko izmed vseh slovenskih poslancev največ zaupamo. Pridobil je Ljubljani in slovenskemu narodu državno slovensko obrtno šolo, pridobil bo gotovo tudi slovensko realko. Pogrešamo tudi zelo meščanskih šol. Šod, ki se je vršil meseca julija v mestnem domu za slovensko šolstvo in ki je zahteval ultrakvizacijo realke že v šolskem l tu 1909/10, ni imel nobenega vspeha.

Zaplenjeno!

Novice iz Železnikov.

«Domoljubov» dopisnik od zadnjega tedna se je zopet izkazal mojstra v lazi in nerazumnosti. Ker je načelnik «čukov» nek ga fant, ki mu ni nič hotel, skoro ubil, pravi dopisnik, da je uskočil k Sokolom. Kdaj je pa še kak Sokol pobil mirnega človeka, to nam povej, dopisnik! Dopisnik bi imel napolnil pol «Domoljuba», če kak Sokol le malo glasneje k bne, svoje pobijalce pa hvati na vse pretege.

Tako so sedaj naši «čuki» že tretjič nastopili. Prvič kot ministrantje neko nedeljo pri masi, drugič kot slikarji pod nekim oknom, sedaj tretjič kot pobijalci. Res lepo greste naprej, vi strelci! To je dobro, da za sedaj streljate šele s kamenjem! Kaj bo, če boste začeli še z drugim orožjem? To je se sreča, da se Rožniku ni o kanonirji obnesli, sicer bi vas vaš general nazadnje še s kanoni oborožil.

Vsi znaki kažejo, da si hoče res dopisnik vzgojiti nov, posebne vrste rod Samo, da Železnikarji ne moremo imeti nikak h simpatij do tega rodu, se manj pa do vsakega vzgojitelja.

Pretekli teden se «Domoljubov» dopisnik ni nič spomnil Popča in njegovega mesa. Menda zato, ker najhujših snedenkov ni bilo doma.

«Pejte se solit,» je rekel župnik Marcič v nedeljo, dne 26. septembra pri pridigi svojim vernim ovčicam. Tako torej: Solit na se gremo farani — kam pa! Vi gospod župnik, ste veliko bolj potrebni, da bi se Vas posolilo, ker ste že ravno tako neslani postali, kakor je Štrajnar z svojimi kajtim jezikom. Spluh se Vam pa ni čuditi. Dokler bodele k Štrajnarju zahajali, nimamo nič dobrega pričakovati od Vas. Ko je bila pridga končana, smo pa zopet slišali nekaj novega, namreč župnik začne kričati, ker tako vpitje ne spada več med dostojne govore, da so liberalci znoreli in da se jih mora peljati v norišnico. Pričakovali smo, od katerega se bode izvedelo, da je znorel, toda nihče ni se do dancs, vsled česar pa je morda le sam postal bolan na umu, kajti pameten človek bi se ne mogel tako surovo obnašati na prižnici. Jezil se je tako, da se je kar penil nad tistimi dopisovalci, ki pišejo v napredne liste, in če tudi

dobro ve, da se odgovarja komaj na polovico napadov iz «Domoljuba». Ako ste Kristov namestnik, obsojajte «Domoljuba», ki je že nestetokrat kradel čast mairnim in postenim ljudem. Kajne dopisi v «Domoljubu», tam pa ugajajo, ker se na najnesramnejši način, v okviru imunitete blati može, ki so pristasi naše stranke. Iz Vašega postopanja se lahko sklepa, da popolnoma simpatizirate z dopisi, ki so bili v «Domoljubu», naperjeni proti našim pristasim. Tolko izfamanih dopisov se prej nikoli ni bilo v «Domoljubu» od naš ga kraja, kakor prav sedaj, odkar ste vi župnik v Železnikih in vsakdo si lahko misli, odkod to vse izvira! Ugibali smo tudi, katerega se je tikala storija od hudiča in mnenja smo, da Vas je morda kak Štrajnar prisel prosit, da bi iz njega izgnali hudiča, ker ta je skoro najbolj podoben kakemu človeku ali pa Čoč, ki se je v zadnjem času pokazal še celo v deželncm zboru divjega in besnega. Treba bode res enkrat klerikalne norce skupaj spraviti in jih poslati tja, kamor spadajo.

Novice iz Kamnika.

Najboljši podpornik «Sokola» je gotovo predsednik kamniških «Čukov» in brat škofje-loškega župnika Šinkovca — Blaž Šinkovec iz Kamnika. — Kakor je pač navada kranjskih klerikalcev, — pa naj bodo že «Čuki» ali pa «Marijini devičniki???» je tudi podpredsednik «Čukov» — Blaž Šinkovec kradel čast Sokolu Janko Bianchetiju, čenur je seveda sledila tožba; a glejte, — pri naroku g ri omenjeni katoliški resnicoljub ni imel pagma natiopiti dokaza resnice, marveč je hitel v poravnavo, pri kateri je prekl'al vse žalitve ter se zavezal plačati zo telovadno društvo «Sokol» v Kamniku znesek 30 K.

Ne samo «Sokolom», marveč vsem zavednim naprednjakom bi bilo priporočati načelo, koje je tako umestnim načinom započel g. Biancheti, kajti pri mošnjikih so naši klerikalci pač najbolj občutni, četudi se prav radi z njimi babajo.

Novo «čukarsko» društvo so osnovali pretežno nedeljo naši sosede v Mekinjah. Telovalbo bode hodil baje poučevati unikum Jeločnik iz Ljubljane, za prhodnjega načelnika pa je določen mekinjski organist; revež bode moral kljub naravnost sramotni plači postati «deklica za vse». — Mekinjski župnik Fr. R. hper pripravila že tuli zidanje «Katoliškega doma», ki naj se postavi prav v kratkem. Kaj pa, ko bi g. župnik, ki je zaeno poveljnik ondotelega občinskega odbora, nekoliko pospešil zidanje nove projektirane šole, katera je tako zelo potrebna in se završitev tega per čega, a za celo to veliko občino vitalnega vprašanja, že nekaj let kaj spretno zavlakuje. Za šolo ni prostora, ni denarja, za klerikalne prisilodarije pa se lahko dobi takoj več kot potrebna svota. Sicer se pa ne sme pozabiti, da so Mekinje prvo pribežališče vsega klerikalstva v celom kamniškem okraju. Ta velika in vseh gospodarskih naprav tako zelo potrebna občina se je s pametjo tako skregala, da ne pozna druge izbora be in nobene pametnejše naprave kakor «Marijino devištv», procesije za lepo in grdo vreme — no končno pricaplja k vsem tem š: — «Čukarija», kar imenujejo pametnejši kmetje — «Prisilodarija».

X. Izpreobrniti se menda namerava edini kamniški klepar I. B., ker je prodal svoj «Sokolski» krcj, češ, da ga postrani gleda kamniški dekan, ki mu daje baje ogromnega zaslužka! Mi pa pravimo: «Delo mojstra hvati,» in končno vprašamo g. I. B.: Kje pa je danes tisti «primojduš»-značaj! Menda je padel s štenskega stolpa in se tikoma pred kaplanijo, kjer je nastanjena «Rajf»-isnova posojilnica, ubil. Sicer pa so na svetu še tudi drugi kleparski mojstri.

V Trojanah so ovekovečili obletnico našega narodnega žalovanja z ustanovitvijo podružnice Ciril-Metodove družbe. Nova podružnica sme biti za zgled marsikateri mestni, ker šteje blizu 100 članov, med njimi 6 ustanovnikov in 62 letnikov. Glavno zaslugo za ustanovitev podružnice imajo gđ. Franica in Micika Kouskovi ter g. Kolenc, učitelj iz Čemšenika. Delo pripravljalnega odbora se je pokazalo na lepi udeležbi na ustanovnem shodu. Posebno mnogo je prišlo čvrstih mladeničev, ki so polni zanimanja za narodno delo. Potovalni učitelj Ante Beg je imel primeren govor o namenu družbe; nadučitelj iz Jarš g. Petrovec je z zgledi iz lastnih doživljajev živo slikal obupne šolske razmere v obmejnih krajih; znani rodoljubni veleposestnik iz Savinske doline g. L. Apat je podal splošen pregled o slovenskem suženjtvu in naših raziraleh, o našem probujanju in samop. moči. — V odbor so bili z vzklikom izvoljeni: predsednik g. Fr. Konš. k, veleposestnik in poštar; podpredsednica gospa Marica Cukjati, soprega županova; tajnik g. Rožič Viljem, učitelj; namestnica gđ. Micika Kouskova; blagajničarka gđ. Franjica Kouskova; namestnik g. Val. Kolenc, gestiln čar in posestnik v Čemšeniku. Odborniki so gg. Josip Novak in Josip Cukjati ter gospe Cerar Marija, (Blagovica) in Alojzija Novak. Pregledovalca r. čunov sta gg. Jak. Grohar in Fr. Cukjati. Navdušnje za novo podružnico je splošno.

Naročajte in širite naš list!

Novice iz Škofje Loke.

Občinske volitve, ki so tako razburile naše mesto, so za sedaj pri kraju. Sicer se te volitve niso končale za klerikalce tako, kakor so prorokovali. Zato jim pa preostaja le še žalostno upanje, da bodo volitve razveljavili in da se jim bo pri prihodnji volitvi bolj gotovo posrečilo prodreti v drugem razredu s svojimi klavernimi kandidati. Torej še počakajmo!

Klerikaci so bili več kot gotovi, da zavzamejo že pri prvem naskoku drugi razred, za katerega so jim sline posebno cedle. Vendar so se za to pot še uračunali. Volilna komisija, v kateri so poleg župana sedeli štiri volilci, to je 2 klerikalca in 2 naprednjaka, je morala ovreči njihova dva nepravilna pooblastila.

Ta pooblastila pa sta bila tudi v resnici pravi unikum. Postena stranka ne lovi na tak način pooblastil, kakor so jih lovili naši klerikalci. Prav tudi se nam, ko moramo to zapisati. V drugem volilnem razredu je namreč vpisan kot volilec g. Julij Stare iz Mengisa, ki ima v našem mestu zalego piva in plačuje od te tudi davek. Čisto naravno. Proti temu ni ugovarjala niti naša, niti klerikalna stranka. Ker upravlja ali pravzaprav zalega z denarjem mengiško pivovarno klerikalna Ljudska posojilnica v Ljubljani, menili so naši klerikalci, da ima pravico voliti Ljudska posojilnica, ne pa g. Julij Stare. Ta glas so torej šteli za svojega. Preskrbeli so si od ravateljstva Ljudske posojilnice pooblastilo na podlag § 6 občinskega volilnega reda. V imeniku drugega razreda je pa, kakor že omenjeno, bil vpisan pravomočno kot volilec g. Julij Stare. Njegova forma je tudi protokolirana pri c. kr. deželnem kot trgovskem sodišču v Ljubljani. O Ljudski posojilnici v Ljubljani pa ni v imeniku ne duha, ne sluba. Mi pa razumemo občinski volilni red tako, da, kdor ni vpisan v volilnem imeniku, tudi nima pravico voliti. Vsakemu mora torej biti dovolj jasno, da ima le g. Julij Stare pravico pooblastiti v zmislu § 4, št. 4 obč. voliln. reda svojega poslovođjo, da voli v njegovem imenu, ne pa kaka Ljudska posojilnica, katero v Škofji Loki ne poznamo. Tega edino pravilnega mnenja je bila tudi volilna komisija, ki ni dopustila, da bi kdo volil za nevolilko Ljudsko posojilnico v Ljubljani. Drugi slučaj se je pa dotikal volilke gospe Marije Maček. Le-ta je dala pooblastilo naši stranki. Ona je to dobro vedela in je bila tudi s tem popolnoma zadovoljna. Klerikalni poštenjaki so pa čez 90 let staro in bolehalo gospe Maček premotili na zelo premeten način, da je podpisala tudi za njih — pooblastilo. Pa kako so to dosegli? Nič hudega ne sluteč in ker ni bila poučena, za kaj se gre, je podpisala to pooblastilo. Stara gospa je pač mnenja, da so vsi ljudje na svetu po tem. Ko je podpisovala pooblastilo je tudi menila, da podpisuje za gosposko kako listino, kar so ji tudi natvezili. Še danes se prifriganji in prefrigante smejejo, da se jim je posrečila njihova nesramna nakana. Gospa Maček pa se huduje in jezi nad zapeljivci. Seveda je potem morala volilna komisija ovreči ne samo pravo pooblastilo, nego tudi pooblastilo, ki ga je nevede podpisala volilka za klerikalce. Oba pooblastila sta bila datirana z dnem, ko se je vršila volitev, to je 24. t. m., kumšni klerikalci pa so datumu še pristavili uro 1/4 na 9. da bi laglje vjeli v svoje skrbno nastavljenе zanjke volilno komisijo. Na ta način so nam klerikalci odjedli en glas. Ako je to pošteno, naj razsodi javnosti. Mi imamo v tem oziru čisto vest, nam ne morejo klerikalci niti v enem slučaju očitati, da bi jih bili preslepali s kakim pooblastilom.

Pa tudi z grožnjami in obljubami so pritiskali na volilce. Enim so pretili, da jih pripravijo ob kruh, ako bodo delali za zmago naprednjakov, drugim pa so obljubovali nebesa že na tem svetu, ako volijo z njimi. Tudi razne službe so imeli takrat na razpolago za one, ki se spokore in volijo klerikalno. Mi pa pričakujemo, da sedaj klerikalci izpolnijo svoje obljube, ako ne, potem vemo, da so volilce samo — vlekli.

Sploh, ako bi hoteli popisati vse, kar so počenjali klerikalci za časa občinskih volitev, bi morali napisati deset «Gorenjcev» samo o tem. Za danes omenjamo le, da so nam klerikalci ovrgli v drugem razredu še en glas in poleg uprizorjenja čedne manipulacije s pooblastilom gospe Maček, so tudi ovirali g. lekarnarju Burdychu, da ni šel na volišče. Klerikalnem dohtarju Hubadu se je ravno med volitvijo mudilo napisati neki «jako nujni» recept in je zaradi tega g. Burdych ostal doma, da je pripravljaj zdravilo. Zakaj je dr. Hubad to storil? Ali je res bila taka sila, ali pa se je zvit mož zbal, da bi g. Burdych volil z nami? Kdo ve?

Vzlic vsemu temu so klerikalci čutili še potrebo vložiti pritožbo na deželno vlado. Čisto prav, naj izve v tem še deželna vlada. Mi smo docela prepričani, da se klerikalcem pri volitvi ni zgodila nobena krivica. Deželna vlada, ki bo reševala klerikalno pritožbo, bo imela sedaj lepo priliko prepričati se o tem. Iz pritožbe in vloženih reklamacij bo pa tudi spoznala, na kak način hočejo klerikalci dobiti našo mestno občino v svoje roke. Klerikalci se ne morejo sklicati na nobeno postavbo, ki bi jim dala prav. Da dosežejo svoje namene, so pa pripravljani tudi postavbe teptati.

Faktum je sedaj ta, da smo naprednjaki posteno zmagali pri zadnjih občinskih volitvah. Klerikalci so si ohranili le tretji razred. Kar pa se tiče političnega mišljenja njihovih odbornikov v sedanjem občinskem zastopstvu, so pa na slabšem, kakor so bili v prejšnjem. V tem oziru moramo popraviti tozadevno notico v zadnjem «Gorenjcu». Res je, da se pred tremi leti niso vršile volitve v znamenju boja, kakor letos. Zato so se takrat volili v odbor tudi možje klerikalnega prepričanja, katerim so nasi maščani zaupali. V led tega in pa ker so se v teku 3 let vršle razne izpremembe, bodisi radi odstopa ali smrti obč. odbornikov in so na njihovo mesto prišli namestniki, stel je zadnji občinski odbor 9 klerikalnih in 9 naprednih članov. 1 virilist (Nemec) je klerikalec in 1 virilist (Slovenec) je naprednjak. Razmerje je torej bilo: 10 klerikalcev in 10 naprednjakov. V sedanjem občinskem zastopstvu sede pa 6 klerikalnih odbornikov tretjega razreda in 1 nemški virilist, vkup 7 klerikalcev, 12 naprednih odbornikov v drugem in prvem razredu ter 1 slovenski virilist, vkup 13 naprednjakov. Pri zadnjih občinskih volitvah smo si torej priborili 3 odborniki. To smo pa dosegli brez nečuvnih nasilstev in onih izmišljenih grozot, katere nam brezstidno podtika «Slovenec». V postenem boju smo to dosegli in v postenem boju bomo tudi z naprej delali za napredek našega mesta.

Upame, da bo tako tudi ostalo. Ako veljajo še kaj postavbe v naši državi, se deželna vlada gotovo ne bo vsedla na klerikalne limanice in zaradi njihove piškave pritožbe in torej njim na ljubo razveljavila volitve. Z glavo skozi zid tudi klerikalci ne bodo mogli. Vsed postopanja klerikalcev v našem mestu je zavladalo ogorčenje, ki bi se še povečalo, ako bi se razpisale nove volitve. Mi hočemo imeti mir ter v miru delati za korist in procvit mesta Škofje Loke.

Zabaven večer bo v nedeljo, 3. oktobra v prostorih «Narodne čitalnice». Pričetek ob 8 uri zvečer. Po skrbnih pripravah soditi, obeta se nam ta večer jako zanimiva in vesela zabava. Na sporedu sta dve burki, enodejanki: «Putifarka» in «Messalina». Poleg tega je obljubila svoje sodelovanje tudi umetna plesalka Drom! A, prva diva pri Ronacherju na Dunaju. Njeno ime slovi že daleč po širnem svetu, njen zdrav in krepk humor osvaja vsakega, še tako zakrknjenega poslušalca. Tudi ona ima jako mnogovrstni repertoar na razpolago. Upamo torej, da bodo vsi oni, ki pridejo v nedeljo zvečer v čitalnico, z njenim proizvajanjem zadovoljni. Kot posebna točka se bodo proizvajale tudi senčne podobe. Te so že pred leti ugajale čitalničarjem in vsem ostalim gledalcem. Dalje nastopijo solopevci, humoristični govorniki, katerim bo slavno občinstvo gotovo iz vsega srca aplavdiralo. Ta zelo obsirni in zanimivi program je določen za nedeljsko veselico v čitalnici. Kdor se hoče prav iz duše nasmejati, v prijetni družbi se neprisiljeno zabavati, ne bo zamudil te ugodne prilike. Zlasti je to potrebno pri sedanjih resnih in burnih časih. Na svidenje torej vsi v nedeljo zvečer v čitalničnih prostorih.

Okrajna hranilnica in posojilnica na glavnem trgu kaj krepko napreduje. To tudi izpričuje njena mesečna bilanca za dan 30 sept. l. Iz te posnemamo sledečo točko: Račun blagajne 24 633 K 50 h, posojila 943.741 K 04 h, upravní stroški 3948 K 32, inventar 1597 K 90 h, naloženi denar 475 734 K 76 h, prehodni zneski 4371 K 09 h, vrednostne listine 15 875 K, obresti hranilnih vlog 1768 K 10 h, obr. tekoč. račun 60 K 13 h, obr. vrednostnih listin 166 K 67 h. — Račun hranilnih vlog 1 397.695 K 29 h, deleži 6344 K, vstopnine 58 K, tekoči račun 17.874 K 63 h, davki in pristojbine 710 K 22 h, obr. posojil 29.471 K 53 h, obr. deležev 368 K 33 h, zamudne obresti 560 K 35 h, obr. nalož. denarja 2 K, splošni rezervni zaklad 18.762 K 16 h, posebni rezervni zaklad 50 K Upravnega premoženja ima ta hranilnica 1.471.896 K 51 h. V tem kratkem času, odkar posluje ta zavod v našem mestu, je dosegel neprisiljano ugoden vspeh. Pa tudi zasluži vsestransko zaupanje vspricho vestnega, točnega in vzornega poslovanja hranilničnih funkcionarjev.

Svojim naročnikom in čitateljem!

Nastopil je zadnji četrt leta. Prosimo pri tej priložnosti, da poravnajo vsi dolžniki svojo naročnino; vnete svoje prijatelje pa prosimo, naj priporočajo naš list in nam pošljejo novih naslovov.

Upravništvo.

Novičar.

Iz deželnega zbora kranjskega. V izpopolnitve posebnega poročila posnamemo iz deželno-zborskega dnevnega reda naslednje: Iz prve se je dne 23. m. m. 1. Nujnost predloga poslancev Jarca in dr. Tavčarja glede uporabe slovenskega jezika sprejeta, Nemci seveda ne glasujejo. 2. Poslanec dr. Lampe utemeljuje svoj nujni predlog o elek-

trični centrali na Savi. Poslanec Pirce, Triller in Lenarčič se udeležijo debate proti takojšnji izpeljavi predloga. Končno obvelja predlog v predlagani vsebini. 3. Poslanec Povše proti previsokemu tarifu na južni železnici. Brez debate sprejeto. 4. Interpelacija dr. Pegana proti postopanju političnih oblastev nasproti kmetiskim županstvom. 5. Tajna seja o interpelaciji dr. Tavčarja in tovarišov glede imunizacije konfiscirane posebne izdaje «Slovenskega Doma». Interpelacija za tajno seja so vložili poslanci S. L. S. Iz druge seje dne 28. m. m.: 1. Po prečitaniu zapisnika poslanec dr. Novak ugovarja proti zapisniku, ker se ni prečitalo vsebine tajne seje. Dr. Novak zahteva zadoščenje za dejansko žaljenje od strani poslanca Demšarja. Deželni glavar ne pripusti ugovora. Edino zahtevano zadoščenje je to, da deželni glavar izjavi, da se tajnostne seje ne razpravljajo javno. 2. Poslanec dr. Tavčar ugovarja, da ni poročilo verifikacijskega odseka na dnevnem redu, dočim so druge, manj važne stvari. Ugovarja dalje prostim ustmenim poročilom. Deželni glavar nato taista umakne z dnevnega reda. 3. Poslanec dr. Krek poroča o nujnem predlogu tovariša dr. Zajca o ustanovitvi petih ustanov za medicinske slušatelje. Sprejeto. 4. Poslanca Lenarčiča nujni predlog glede preuči-tanovljenja deželnega železniškega sveta, ki že dvanajst let ni imel nobene seje. (Potem pa še zdihujemo, da nam gre slaba.) 5. Poslanec dekan Lavrenčič utemeljuje samostojni predlog glede železnice Polzela-Kamnik. Sprejeto. 6. Poslanca Pibra interpelacija na deželno predsedstvo o zgradbi bolnišnice v Bohinju. 7. Posl. Višnikarja interpelacija glede kanalizacije v Rbnici in glede zavlajenja graditve belokranjske železnice Iz tretje seje 1. oktobra. Današnja seja je le formalnega pomena, z začetkom ob 10 20 in z zaključkom že ob 10 45 dopoldne. Začela se je z ovacijami na cesarja z «živijo» in «Hoch»-klici. Branje zadnjega sejnega zapisnika brez ugovora. Iz naznanil predsedstva: Okrajno sodišče zahteva izročitev poslanca dr. Pegana v svrhu kazenskega postopanja. Dr. Pegan: Prosim navesti paragraf! Glavar išče, pa ne najde nobenega paragrafa, na kar se dr. Pegan sam domisli, da se gre za § 496, žaljenje časti. Kot 3 točka dnevnega reda: novela k občinskemu redu in k občinskemu volilnemu redu za Kranjsko z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2 se izroči ustavnemu odseku. In 4. točka: Načrt o lovskem zakonu se izroči upravnemu odseku. S tem je dnevni red dovršen. Samostalni predlog poslanca Bartola glede uravnave ceste Vinica-Soderšica in predlog poslanca Mandelja glede uravnave potoka Višnjica se izročita upravnemu odseku. Zaključeno se določijo seje za posamezne odseke. Med drugim danes seja odseka za deželna podjetja o električni centrali na Savi.

Prihodnja plenarna seja se naznani šele pis-meno.

Poslanca Demšarja «nujni predlog» za — pretepevanje. Če se tako vzame, navsezadnje se za nekaj uporabi lahko vsak človek. Čočov France n. pr. je bil v tajni seji deželnega zbora posebno vnet za pretepevanje. Spravil se je bil na dr. Novaka kar s pestmi, noža, pravič, tedaj še ni imel. Pa za «nujni predlog», ki odgovarja izobraženosti in sposobnosti krščansko-katoliškega deželnega poslanca Demšarja, so tudi pesti dovolj. Volilci so ga izvolili zato, da po deželnem zboru poižkusa moč svojih pesti, kaj vse drugo njemu mar. Junaka se je izkazal, spomenik zasluži, in mi ga bomo drugič na drugem mestu tudi postavili. Tako je!

«Naše Moč» in «Slovenec» prav uljudno prosimo, da nam povesta le njima znano ime ti-stega, ki je povzročil krvave septembraške dogodke. In pa tisti «podrobno zasnovani načrt» bi radi videli. Nas to strašansko zanima in morda še koga drugega.

Deželni odbor prosijo za pojasnilo tudi nekateri v tej-le zadevi: Če je bil n. pr. kak zdravnik disciplinarnim potom suspendiran od deželne službe, ali se lahko kdaj zopet pride v deželno službo, tudi tedaj, če ta služba ni razpisana? Kako pa n. pr. recimo, da bi kak zdravnik v deželnih zavodih celo leto vlekel plačo. Ali to zadostuje deželnemu odboru, da zdravnik potegne le plačo, drugače pa če ga prav celo leto ni v dotičnem zavodu. (Opomba uredništva: Tudi mi prosimo za pojasnilo, da ne bo po nepotrebnem kate zamere.)

Ispred sodišča. Kakor našim čitateljem v spominu, je bil mladi Andrej Gassner dne 17. avgusta t. l. pri okrajnem sodišču v Trzinu zaradi prestopka zoper varnost časti in poštenja obsojen na 150 K globe ali v slučaju neizpolljivosti na 3 dni zapore. Zoper to rahlo kazni pritožil se je seveda na deželno sodišče v Ljubljani radi krivde in kazni, češ, da je bil takrat do nezavednosti pijan in se ga torej ne sme obsoditi in kaznovati, in da je globa 150 kron z ozirom na njegove premoženjske razmere previsoka. (Ali čujete, Vi, reveži tržiške občine!) No, deželno sodišče, v čigar senatu so sedeli 3 Nemci in 1 Slovenec, je pa dne 29. kimovca t. l. razsodbo tržiškega g. sodnika potrdilo v polnem obsegu ter Gassnerjevo pritožbo zavrnilo glede krivde kot neutemeljeno, glede kazni pa kot nedopustno, ker je že prvi sodnik šel itak pod najmanjšo izmero kazni. — Mi le toliko pripominjamo, da se nismo čudili, ko je hotel mladi Gassner z izgovorom polne

pijanosti in zdravniškim spričevalom o nevrasteniji oprostiti se krivde in kazni, čudili smo se pa da se je mladi Gassner pritoževal radi previsoke kazni. Saj 150 K globe vendar ni takorekoč nič kazni za milijonarjevega sina! Toliko v kavalirski prevdarek naši javnosti. Konečno pa moramo pribiti z ozirom na to, ker je državno pravdnštvo ustavilo postopanje proti Andreju Gassnerju ml. radi hudodelstva javne sile, da sta tako prvi sodnik, kakor tudi vzkladni senat soglasnega mnenja, da mladi Gassner v noči od 26. na 27. junij 1909 ni bil toliko pijan, da ne bi vedel, kaj dela, pa je torej kazensko odgovoren za svoje tistokratno postopanje! In na podlagi tega prepričanja je bil mladi Gassner obsojen.

Inkvizicija oživljena. In dožveli smo pod novimi gospodarji dežele, to so »prvoborniki za krščanska načela« zopet stare čase inkvizicije. Kdor jim je na potu, proč z njim! Zdaj, ko imajo v deželni zboru toliko krvavo nujnega dela za obče ljudske koristi, ko je nujna potreba skupnega nastopa poslancev obeh strank, so ti skrbni gospodarji začeli napredne poslance ene pretepevati, druge ven metati. Iznebili bi se bili radi poslanca Lenarčiča in namesto Plantana izvoljenega Višničarja (za Dolenjsko). Verifikacijski odsek je te dni že sklenil, da naj se razveljavi izvolitev Višničarja. Lenarčiča so te »smrtne obsodbe« vendar oprostili. Tako dela »Slovenska Ljudska Stranka« za blagor ljudstva. Kar inkvizicijo naj ustanove, rabeljasa ne potrebujejo, zakaj pa ima Čočov France svoje pesti.

Gospodje, ste pozabili na dr. Egerja in dr. Trillerja! Nekateri trde, da je bil dr. Eger v kočevskem okraju ravno na tisti način izvoljen, kakor Višničar v ribniškem okraju. Če je to res, potem mora biti tudi dr. Egerjeva izvolitev razveljavljena. Nadalje pogrešajo nekateri v poročilu verifikacijskega odseka (priloga 100) med poslanci, katerih pravilna izvolitev je potrjena, ime poslanca dr. Trillerja. Ali po starosti mandata res ne spada med druge tovarše, ali so tudi pozabili nanj? Mogoče, da se ti nekateri motijo, vendar pojasnilo dobro doslo.

»Vseslovenska ljudska stranka«. Klerikalci v Ljubljani že sanjarijo o »Vseslovenski ljudski stranki«. Prav na pravi poti so, da se jim uresniči to sanje. Treba le vzeti v roke »Slovenca« in druge klerikalne liste. Pomisliti treba, kaj in proti komu pišejo; uvaževati njih tajno zvezo z Nemci, pa njih javno lakajstvo z baronom Schwarzm. Treba slišati njih bujskanja proti slovenski napredni stranki, ki mora tvoriti še vedno ogromni del slovenskega naroda, sicer bi klerikalci ne vpili n pisarili vsak dan toliko o samih slov. liberalcih. Treba konstatirati, da poka že sedaj v lakozvani slovenski ljudski stranki na vse strani. In končno ne pozabimo žalostnega dejstva, dokazanega po zgodovini, da niti Slovenci enega kraja niso bili nikdar složni in da tega čudeža niti kri narodnih žrtv ni mogla roditi: potem lahko z mirnim srcem pustimo, naj klerikalci sanjarijo o svoji vseslovenski stranki. Kajti vsi Slovenci ne bodo nikdar vsi klerikalci, prej pač Vse-Slovenci — ampak brez klerikalcev!

Zaključek slovenske umetniške razstave v Ljubljani. Razstava slovenskih umetnikov v Ljubljani se torej zaključuje jutri, t. j. v nedeljo 3. t. m. ob 3. uri popoldne. Kakor znamo, je »Gorenjec« vodil polemiko s »Slovencem«, ker je »Slovenec« iz malenkostnih osebnih ozirov, — najlepša in največja dika gospode okrog »Slovenca« — namenoma bojkotiral to razstavo. Ko smo zvedeli, da ostane razstava čez prvotno določeni čas odprta, smo namenoma opustili nadaljevanje te polemike. Upali smo, da se bodo gospodje okoli »Slovenca« poboljšali ter uvideli, da bi bilo aramota za edin katoliški list, če iz osebnega sovraštva škoduje celoti slovenske stvari. Pa smo se zmotili. Zamorec ostane črn, perli ga, kakor hočeš. Kar je, je in ker je žalbog tako, nam je za en del prav, zdaj vsaj lahko z mirno vestjo pokažemo slovenski javnosti, kako naroden Slovenec je katoliški »Slovenec«. Razstava se jutri zaključuje. Komur čas prilično dopušča, naj še enkrat obiše, oziroma kar za marsikaterega »zavednih« Slovencev velja, naj jo vsaj sedaj ob zaključku obiše. Da nam za danes ne uide marsik-tera grenka vz pod peresa, tudi mi za to pot s temi vrsticami končamo.

Kranjski novi most je do malega dogotovljen. Ograja ob straneh je gotova, tudi vozna cesta je nasuta, manjka pa še valjarjev, ki bi pogladili gramoz. Sedaj čakajo na tiste valjarje, ki pa menda pridejo šele čez 4 tedne. Drugače bi se most lahko otvoril javnemu prometu.

V Solcih se vsi 4. oktobra živinski semenj, kamor se bode priglasilo gotovo mnogo lepe živine, zatoorej se kupci vabijo.

Slov. bralno društvo v Trzinu ima svoj redni občni zbor v soboto dne 2. oktobra 1909. ob 7. uri zvečer v dvorani gostilne pri Bastlju. V slučaju nesklepnosti pa ob vsakem številu navzočih članov isti dan ob 8. uri zvečer.

Obesil se je danes po noči na domačem skednju Franc Justin iz Zabeznice. Ibi bi moral k vojakom in ga je strah pred njim gnala v smrt. Bil je zelo priljubljen in miren fant. Star je bil 22 let.

Jablana se je zmotila! V bližini Brda pri Kamniku je cela jablana v bujnem cvetju. Na jablani vise tudi zrela jabolka pomladanskega cvetja.

Pozen cvet. Na vrtu g. Ivo Pokorna, posestnika na Zgosi pri Lescah, cvete ta teden hruska.

Imenovanje. Inženir »Kranjske industrijske družbe« Jurij Kren na Jesenicah je imenovan za obrtnega inšpekcijskega komisarja v Bregencu.

Okrožni zdravnik v Kočevju je imenovan dr. Otokar Haviha, doslej praktični zdravnik v Trzinu.

Nesreča. V Kamniku je v ponedeljek 13. t. m. na oglu nasproti delavnice g. Weibla z opako naložen voz pritisnil 18letno služkinjo g. Potokarja iz Radomlja tako nesrečno ob zid, da je zadobila teske notranje poškodbe, ter ji je slita dlan na roki. Ponesrečenko so prenesli v bližnjo hišo, kjer je zadobila prvo zdravniško pomoč, v torek pa so jo prepeljali v deželno bolnišnico. Kdo je kriv te nesreče, bo dognala sodnijska preiskava.

Za mošenjski vodovod ministrstvo noče izplačati podpore.

Verska blaznost? V petek popoldne se je mudil na ljubljanskem kolodvoru mučen prizor. 38 dolenjskim vlakom pripeljeta dva moža kakih 38 let staro blazno žensko. Ko reva zagleda nekega frančiškana, začne nečloveško vpiti. Nato začne na ves glas moliti in ko sta jo moža dovedla do voza, pade na kolena ter kliče Marijo in Boga na pomoč. Z velikim trudom sta jo spravila na voz. A komaj sede, razprostre obe roki kakor duhovnik na prižnici in prične moliti vero v nemškem jeziku. Oči je obrnila, kakor bi bila zamaknjena v nebesa, od daleč je bil glas slisati, kakor bi res duhovnik posebno svečano molil. Zbralo se je polno ljudi okrog nje, nekaterim so prišle kar solze v oči, tako se jim je reva stislila. Peljali so jo v bolnišnico, a ker ni bilo zdravniškega izpričevala, so mogli čakati do 6 ure na sprejem. To je razburilo revo tako, da je vsakega opljuvala, kdor se ji je bližal. Po potu v Ljubljano je nekatero sopotnike tudi klfutala. Nesrečnica je žena nekega trgovca iz Starega Loga pri Kočevju, mati šesterih otrok in je že bila enkrat v norišnici. Kakor so pravili, in kakor je bilo tudi videti, je nesrečnica najbrže versko-blazna.

Vodovodna dela v Spodnji Šiški so v večini dovršena in bodo prebivalci Spodnje Šiške pozneje v jeseni že lahko pili zdravo vodo.

Ustavljen kamniški vlak. 28. m. m. se je kamniškemu vlakcu, ki se iz Ljubljane ob 2. popoldne odpelje, pripetila »nezgoda«. Blizu Ježice se namreč ustavi, sprevozniki in potniki pa preplašeni izstopijo. Kmalu se je cela stvar pojasnila. Na prgo se je namreč vlegel neznanec in prisilil vlak, da se ustavi. Ni še pojasnjeno, ali je bil pijan ali življenja sit ali pa oboje. Če se je mislil končati, si je pač izbral najbolj nesigurno sredstvo za usmrčenje, kajti kamniški vlak je prepočasen, da bi pravočasno ne opazil takih kandidatov.

Iz Domžal. Dne 23. m. m. so priredili tu hrvaški dramski gledališki igralci iz Zagreba gledališki večer. Povabilom, ki so se raznašala po Domžalah, se je odzvalo nenadejano mnogo našega občinstva ter posetilo zabavni večer tako, da se je zdel gostilničarski lokal pri g. Kuharju skoro premajhen. Spored je bil precej izbran. Enemu se je dopadlo to, drugemu zopet ono, večini pa, kakor je bilo videti, vse, da smo se po živahno razviti zabavi šele pozno v noč z zadovoljnim humorjem vračali domov. Dohodkov je bilo skupaj 49 K 25 v, od česar je odpadlo družbi sv. Cirila in Metoda 6 K 31 v.

Bob v Kamniški Bistrici. K zaključku letošnje turistične sezone priredi »Slov. planinsko društvo« v nedeljo 3. oktobra društveni izlet v Kamniško

Bistrico, kjer bode za goste pripravljen »bob«. Vrsila se bode prava planinska veselica. Priporočamo, da gredo izletniki z večernim vlakom ter prenoče v Bistrici; dovolj časa imajo pa na razpolago tudi dotični, ki porabijo v nedeljo jutranji vlak, ker dosepejo že pred 12. uro k izviru. Povratek iz Bistrice med 4. in 5. uro popoldne v Kamnik ter z drugim večernim vlakom v Ljubljano. S pijačo, z mrlimi in gorkimi jedili bo najbolje preskrbljeno.

Kolo ukradeno. Dne 22. m. m. je bilo lesnemu trgovcu Jožetu Zupanu v Dovjem ukradeno kolo Puchove tovarne. Kolo je prostega teka, velike prestave, črno pleskano in ima pokvarjen zvonček ter je vredno 200 K. Tatvine sumljiv je nek okoli 30 let star tujec, ki je pravil, da je t. norist in da potuje proti Trstu. Osumljenec govori laško in nekoliko nemško. Svari se pred nakupom.

Jožef Oberwalder v Domžalah, ki je pred dvema mesecema ustrelil nekega Slovence, da je drugi dan umrl, se ni bil v preiskovalnem zaporu in tudi obravnave proti njemu se ni bilo. Odkdaj pa imajo nemški tovarnarji pravico streljati mirne Slovence?

Materinska ljubezen ptice. V Schönembergu pri Magdeburgu je pričela goriti hiša, na kateri je imela storklja svoje gnezdo. V gnezdu so bili trije negodni mladiči. Ko se je ogenj začel oprijemati strehe, je starka obupno letala okolo gnezda, ko pa je bil plamen že čisto blizu, je sedla na gnezdo in mladiče pokrila s svojimi peruti. Zgorela je z mladiči vred.

Vlak zavozil v reko. Trideset milj od Kansasa je zdrknul vlak s tira, ki je peljal tik reke Missouri in zavozil v vodo. Imel je 8 voz, izmed katerih je s strojem vred popolnoma pod vodo. Ubitih je 6 oseb in 50 težko ranjenih.

Kdo je najlepši možki, bodo ugibali v Londonu v zdraviliščni dvorani Southend. 7 najkrasnejših dam bo odločevalo, dve izmed teh pa sta se odločil, da dasta poljubček vsem tistim, ki ne dobe nobene premije. Oglasilo se je obilo možkih, ki upajo ne na diplome, ampak na poljubčke.

Glinaste peči 138 52-18

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg. rovega oskubenega K 9.60, boljše K 12.—, belo, mehko oskubljeno K 18.— do K 24.—, snežno-belo, oskubljeno K 30.— do K 36.— Pošilja franko po povzetju. Zamenja se in v zmanje se nazaj če se povrnejo poštne stroški. 224 6—8

Benedikt Sachscl, Lobes 371 pri Plzinu, Češko

Ne V 151/9
8

Dražbeni oklic.

Pri podpisnem so tišcu se bode oddala dne 18. oktobra 1909 ob 10. uri dopoldne v sobi št. 16 zavezanec Adolfu Krentzbergerju na podlagi odločbe c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju z dne 14. junija 1909, št. 757/4 pristojeca koncesija za napravo

obrtnege obratovališča

v svrhu napeljave električne luči in sile v mesto Kranj potom javne dražbe v najem.

Najmanjši ponudek znaša 600 K, vrščina 300 K.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani

odl. V, dne 21. septembra 1909.

229 2—2

Novica. Singerjev „66“ najnovejši in najpopolnejši stroj :: 20. stoletja. ::	INGER Co., delniška družba šivalnih strojev v Kranju nasproti c. kr. pošte št. 53. 207 10—6	Novica. — Izvirni — Singerjevi šivalni stroji se kupujejo samo v naših :: prodajalnah. ::
Opozarja se, da se dobe pravi Singerjevi stroji na Gorenjskem le v tej zalogi šivalnih strojev.		

Frano Omersa v Kranju prodaja dobro in po ceni železno in aluminijasto blago, vlitte kotle Maria Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo in kmetijstvo, sveže seme, travnato, detelje, lucerne in domače.

Prememba posesti.

Slav. občinstvu mesta Kranja in okolice uljudno naznanjam, da sem prevzel po smrti gosp. M. Pantarja njegovo obrt

izdelavo mrtvaških krst

ter bom isto kot svojo lastnino nadalje vodil. Ker sem bil že čez 12 let pri g. Pantarju uslužben, zagotavljam sl. občinstvu, da bom vsa naročila izvršil vestno, točno in po nizkih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Bajt

230 3-2

Tržiška cesta št 38.

Odda se malo

253

stanovanje

obstoječe iz sobe, kuhinje, predsobe in majhnim vrtom. — Več pri upravištvu „Gorenjca“.

Največja izbira je samo v 233 3-1

Angleškem skladišču oblek

čez 3000 kom. jesenske in zimske obleke za gospode in dečke od 10 K višje, čez 1000 kom. površnikov in raglanov od 12 K višje, čez 3000 pelerin od 8 K višje, čez 15.000 kom. najnovejše konfekcije za dame in deklice, kakor jopice, pletoti, mantilije, pelerine, kostumi, krila in bluze, čez 2000 kom. oblek za otroke od 4 K višje.

Odjemalci na debelo dobijo znaten popust in sicer: Jesenske in zimske jopice od K 4.— Plišaste jopice od K 10.— Double pelerine ali lodnaste od K 6 40 — Klobuki za dečke, črni ali lodnasti tucat K 18.— Isti za gospode tucat K 24.— Plišasti klobuki vseh barv 1 tucat K 60.—

O. Bernatovič

Od c. kr. namestništva oblastveno dovoljeni urad za revizijo in reklamacijo tovornih listin vseh vrst in pisarna za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh tovornih listin proti 30% deležu najdenih diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko vaše tovrne listine letošnjega leta in v treh dneh dobite poročilo o rezultatu revizije.

14 52-46

Prosi se izrezati in shraniti.

!! Tri leta pismenega jamstva !!

Mesto K 18.- Samo K 8.- Nikdar več v življenju se Vam nudi priložnost da kupite za smešno ceno K 8.- mesto K 18.- krasno pristno Gloria-srebrno anker-remon-toir-uro v močnem, h gato graviranem pošlju z dvojnat m pokrovom in natanko proučenem netranjem delu, ki teče natanko v 10 kamnjih. Z lepo verižico in obeskom K 10.-

210 15-6

Edina razpošiljatev po povzetju po

Ogrski industriji ur Ujbanja (Ogrsko).

Prosi se izrezati in shraniti.

Preklic.

Jaz podpisana Marija Bukovnik, prodajalka črevljev v Kranju (Pavšlarjeva hiša), obdolžila sem Magdaleno Medveščik, prodajalko sadja v Kranju št. 72, po krivem tatvine; jaz to neosnovano očitane obžalujem in prekličem ter zahvalim Magdaleno Medveščik, da mi je odpustila in odstopila od tožbe.

V KRANJU, dne 28. kimavca 1909.

Marija Bukovnik l. r.

234

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu kakor tudi na deželi, da sem prevzel s duem 1. oktobrom t. l.

gostilno pri „Triglavu“ v Kranju.

*** Ker imam veliko zalogo vina, je naravno, da bodem točil le fina, pristna, domača vina, kakor tudi priznana vedno sveže plvo. *** Ob vsakem času se bodo dobivala topla in mrzla ukusna edila. ***

Za dobro postrežbo kakor tudi za nizke cene sem in bodem vedno skrbel, zategadelj upam, da si bodem kot dolgoletni gostilničar pridobil tudi na svojem novem mestu obilo cenj. obiskovalcev. Za mnogobrojni poset se najljubše priporoča

Fran Rožič, gostilničar.

231 3-2

Turdka Rooss v Kranju

kupuje večjo množino štoržev, želoda, jabolk, fižola, krompirja, kakor tudi drugih dež. pridelkov po najvišjih cenah.

232 3-1

Modna manufakturna trgovina

Janko Češnik („pri Češniku“)

Lingarjeve ulice

LJUBLJANA

Stritarjeve ulice

221 8-3

Opozarja slavno občinstvo pri nakupu jesenskega in zimskega blaga na svojo veliko zalogo kakor:

Zaloga Zaloga Zaloga

Cene najnižje!

za ženske: najnovejše modno blago za obleke in bluze, modni perilni porhent za obleke in bluze. za moške: najnovejše modno blago za obleke, površnike, zimsko sukno črno za salonske obleke. garnitur: Zastorji, tekalniki, preproge, tapete, linoleum i. t. d.

Cene najnižje!

:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

Za eno krono
dobite (tako)
gosposko, damsko ali deško

UPO Z VERIŽICO

Da upeljemo našo trdko, kakor tudi naše gosposke, damske in deške ure ter bisere vseh vrst v vseh krogih civiliziranega sveta, pošljemo na vsakega, ki pošlje K 1.— za stroške (tudi v znakah), elegantno verižico, kakor tudi navodilo, kako dobiti zastoj uro.

204 10—6

Pišite takoj na

Ogrsko Industrijo ur
Ujbánya št. 142 (Ogrsko).

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin
Izdovolatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.—Stritar ul. 7

27 52—23
Dobri se
lekarji
šestnik

Na debelo in drobno!

Šolske potrebščine

vseh vrst priporoča po najnižjih cenah galanterijska in modna trgovina 127 13—18

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

Posebno ugodne cene
za dijake!

Klobuke, čepice, srajce, kravate, ovratnike, zapestnice, naramnice, nogavice, žepne robce, glavnike, denarnice, mila in drugo toaletno blago, krtače, torbice l. t. d.

Telovadni čevlji v veliki izbiri!

:: Cene znatno nizke! ::
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.
52—5

Loterijska srečka dne 26. septembra t. l.
Trst 59 72 26 6 81

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!!

211 52—5

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savote, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v New York. — **Najkrajša črta.**

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

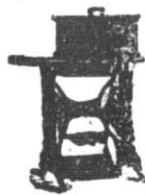
Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-33

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporočajo svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

(Ceniki na zahtevanje zastoj.)

Steckenpferd
lilijino mlečno milo

58 42—36

Najmildejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporočajo cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in lovskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej trdnici in postal bo stalen naročnik.

86 52—80

209 52—6

Največja trgovina na Gorenjskem.

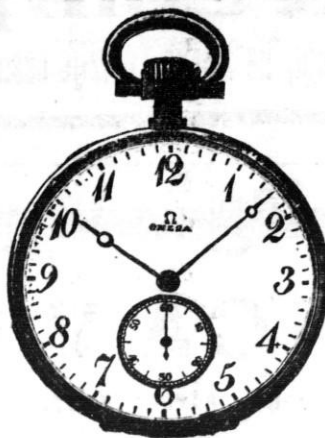
Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana dobro blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne ceste

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126—10

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh oonah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

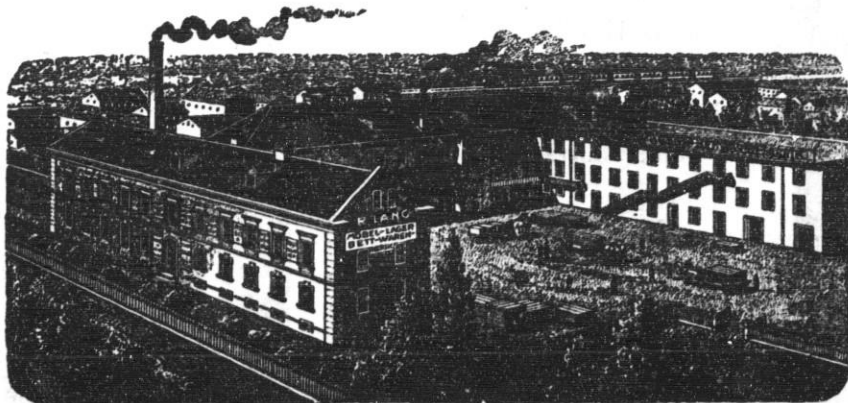
Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salona, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obešalnik, miza, stensko ogledalo.

Specijaliteta v no-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tilčno in v l. nad-stropju. Oudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 62 gld.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 43-31

**Zobozdravniški
obotehniški :: atelje**
dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-4

je slavnemu občinstvu na razpolago
**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-omejno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na miredvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 76 52-29

valjični zastori (Rollbalken).

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, holj-
sega 2 K 40 h; polbeloga 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, puhanega 5 K
10 h; 1 kg velefinega, snežnobel-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; be-
lega, finega 10 K; najfinjši prsni
puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, pernice, 180 cm dolga, 116 cm široka, v dvema z, lav-
nikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stnovitim puhaščin posteljinim perjem 16 K;
napolnjen 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglatnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti n. zaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les
(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 224 15-6

Amerikanski

zobje se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Zlato na obroke!

Vsakdo, kdor pošlje K 14.—, dobi takoj krasno, pristno
«Plaque» zlato uro, dvojno krito, s petletno garancijo in
14 karatno zlato verižico moderne fasona, 56 gramov
težko, uradno puncirano za K 150.— na obroke po mojih
ugodnih pogojih. Samo K 5.— mesečno za gospode in
dame. Prvi znesek se tudi lahko pozame.

Ogrska industrija ur

Ujbánya (Ogrsko) št. 142. 205 10 7

Slovinci, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA!

Zaloga vsakovrstnega
● **lesenega, železnega** ●
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

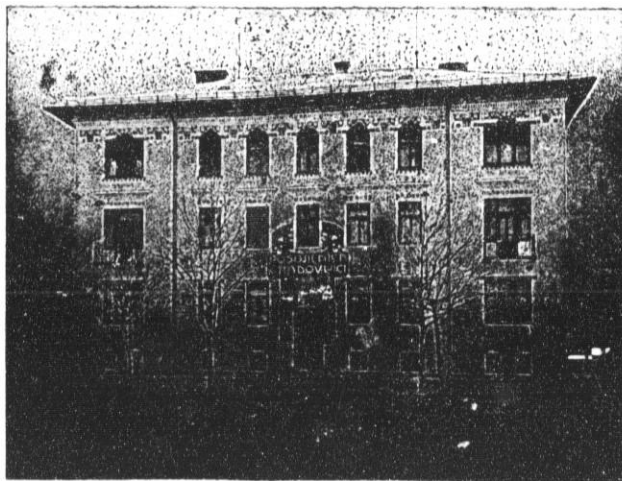
**Rezervna zaklada
iznosa:**

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

**Denarni promet
v letu 1908:**

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Uradije se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

**2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.**

Poštno-branilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.